

แนวทางการแก้ไขปัญหาการก้ำกัมนุขยในประเทศไทย

โดย

พลตำรวจตรี พีระพงศ์ วงษ์สมาน

ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี

ตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศีกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59

ประจำปีการศีกษา พุทธศักราช 2559-2560

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี พิระพงศ์ วงษ์สมาน หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ปัจจุบันปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยมีการปรับปรุงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ 5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งรัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป การดำเนินการต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่า รัฐบาลไทยมุ่งดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินคดี 2) การคุ้มครอง และ 3) การป้องกัน นโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน (Prevention) 2) ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ 4) ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน 5) ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล กลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แบ่งเป็น 2 ระดับ มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ส่วนการติดตามและประเมินผล เป็นระยะแบ่งเป็น 1 ปี 3 ปี และ 6 ปี มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการบริหาร การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วน

คำนำ

การค้ามนุษย์ถูกจัดว่าเป็นหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศ เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก และประเทศไทยได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ โดยวิธีการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การออกกฎหมายเฉพาะเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่เรียกว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาค้ามนุษย์ จึงได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของนโยบาย คือ ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงาน of ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริงและกวดขันการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทั้งข้าราชการและพลเรือนอย่างเด็ดขาด

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ รวมถึงเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่างๆ นำมาวิเคราะห์ถึงยุทธศาสตร์ นโยบาย รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งจากการวิจัยทำให้ทราบถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน ทราบยุทธศาสตร์ นโยบาย รวมถึงมาตรการในการการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พลตำรวจตรี

(พีระพงศ์ วงษ์สมาน)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	6
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	11
นโยบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	14
แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	18
แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	20
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
กรอบแนวคิดการวิจัย	27
สรุป	28
บทที่ ๓ สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	29
สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	29
การดำเนินการของฝ่ายไทยต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	32
สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยในมุมมองของสหรัฐอเมริกา	37
ปัญหาที่สำคัญที่กระทบต่อรัฐบาลไทย	40
สรุป	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔	
แนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย	43
วิเคราะห์ปัญหา	43
นโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย	44
ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์	47
8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์	54
แนวทางเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์	55
สรุป	63
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	66
สรุป	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	73
ประวัติย่อผู้วิจัย	76

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นอาชญากรรมที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เป็นอาชญากรรมในด้านการบังคับใช้แรงงาน และบังคับให้มีการค้าประเวณี และประเทศไทยได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ โดยวิธีการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การออกกฎหมายเฉพาะเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่เรียกว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (ประสงค์ มหาดีตระกูล, 2552 : 47) การค้ามนุษย์ถูกจัดว่าเป็นหนึ่งในอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศ โดยการค้ามนุษย์มีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบเครือข่ายและมีการขยายอย่างกว้างขวางในระบบสังคมรูปแบบอิทธิพลต่างๆ รวมถึงการหมุนเวียนของเงินทุนที่เกิดขึ้นในวงจรอาชญากรรมจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุผลจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่มีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของแต่ละช่วงแต่ละยุคสมัย

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้ The Trafficking Victims Protection Act of 2000 ในปี พ.ศ. 2543 มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์ ลงโทษผู้เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์และการปกป้องสิทธิของเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งในกฎหมายนี้มีการเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิดและปกป้องสิทธิสตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิดสิทธิและได้กำหนดให้ประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน หรือประเทศปลายทางของการค้ามนุษย์ต้องดำเนินการเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของมาตรการที่ประเทศต่างๆ ต้องดำเนินการไว้ด้วย ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็จัดลำดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ไว้ 3 ระดับ (Tiers) (วิลเลียมส์ ลิมนะวรรณกุล, 2547 : 3; สุนทร เอกพันธ์, นิตี ผดุงชัย และไฉไล สิกศิริพงศ์, 2556 : 80) คือ

Tier 1 ประเทศที่ทำตามมาตรฐาน

Tier 2 ประเทศยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำได้อย่างเต็มที่ แต่กำลังพยายามอย่างมากเพื่อให้ไปในทิศทางนั้น

Tier 3 ประเทศที่ไม่มีมาตรการและการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ 2 คือ เป็นประเทศที่มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และมีพัฒนาการอยู่ในระดับหนึ่ง

ปัญหาการค้ำมนุษย์ยังทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้หลายประเทศตระหนักและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์มากขึ้นเช่นกัน โดยจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาทั้งในระดับประเทศ ระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาค สำหรับประเทศไทยได้จัดประชุมเพื่อหาแนวทางในการป้องกันปราบปรามมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยมีการปรับปรุงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามิติต่างๆ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ำมนุษย์จึงได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ และมีเป้าหมายหลักเพื่อผลักดันให้เกิดกลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการด้านการประสานงานกลาง การบริหารและการประสานงานข้อมูลระหว่างหน่วยงานจากส่วนราชการทุกภาคส่วน การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดนโยบายให้การค้ำมนุษย์เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันปราบปรามและแก้ไขอย่างจริงจัง (ปฐมา นิรมร, 2558 : 4; สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 : 1)

เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานมอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ำมนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของนโยบาย คือ ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ำมนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริงและกวาดล้างการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทั้งข้าราชการและพลเรือนอย่างเด็ดขาด (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 : 1)

จากวาระแห่งชาติในการป้องกันปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2558 จะเห็นได้ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยอย่างจริงจัง ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาศถานการณ์

ปัญหา อุปสรรค รวมถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ำนุษย์ในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ำนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ำนุษย์ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานการณ์การค้ำนุษย์ในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ำนุษย์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนกับการค้ำนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ำนุษย์ในประเทศไทย นโยบายเกี่ยวกับการค้ำนุษย์ในประเทศไทย แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุษย์ในประเทศไทย สหประชาชาติกับการค้ำนุษย์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพิ่มกระบวนการการค้ำนุษย์ การเคลื่อนย้าย แรงจูงใจ กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย สภาพความเป็นอยู่ และสถิติ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาเฉพาะกรณีการค้ำนุษย์เป็นภาพรวมทั้งประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ และนโยบายของหน่วยงานต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ำนุษย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาหลัก 2 วิธี ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทาง มาตรการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารภายในห้องสมุดของสภาวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น รวมถึงข้อมูลจาก website ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.2.1	นายวิชาญ ม่วงใหม่	แรงงานจังหวัดปัตตานี
1.2.2	นางทิพวรรณ กลิ่นแก้ว	แรงงานจังหวัดขอนแก่น
1.2.3	นายคณศ พรตระกูลพิพัฒน์	แรงงานจังหวัดมหาสารคาม
1.2.4	นางนภสร ทุงสุกใส	แรงงานจังหวัดจันทบุรี
1.2.5	พ.ต.อ.ชวิศ ศรีจันทร์	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด

อุดรธานี

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางและการวางนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

คำจำกัดความ

การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่ข่ม หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วย

การใช้อำนาจโดยมิชอบหรือด้วยการใช้สถานะความเสียงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย (ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ, 2558)

Tier หมายถึง การจัดระดับการดำเนินการของแต่ละประเทศต่อปัญหาการค้ามนุษย์ภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารจัดการค้ามนุษย์ที่ระบุใน TVPA (Trafficking Victims Protection Act)

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการในบทที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนวรรณกรรมครอบคลุมถึงแนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลำดับการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
3. นโยบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
4. แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
5. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย
8. สรุป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

1. ความหมายของการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trafficking in person การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรมนับเป็นการค้าในรูปแบบใหม่ที่อาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี มาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การบังคับให้ค้าประเวณี หรือบังคับแรงงาน (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2555: 165)

พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ได้ระบุว่า การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำต่อบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าจะบุคคลจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม (ศรีสวัสดิ์ เลอวงค์รัตน์, 2549: 3-5) ในลักษณะ

1. จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลใด และ

2. ด้วยวิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว น้อฉล หลอกหลวง ใช้อำนาจมิชอบ หรือโดยอาศัยความอ่อนด้อยประสบการณ์หรือความรู้ของบุคคล หรือโดยการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้รับความยินยอมของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นในกรณีที่เป็น การกระทำต่อเด็กให้ถือว่าเป็นการค้ำนุญย์ แม้ว่าจะไม่ได้กระทำด้วยวิธีการก็ตาม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ คำนิยามความหมายการค้ามนุษย์ที่กว้างมากขึ้น โดยครอบคลุมทั้งการค้าประเวณี การแสวงหา ผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนมาเป็นทาส นำมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือ บริการ

แต่ความหมายที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดของการค้ามนุษย์ ได้แก่ ความหมายที่ บัญญัติไว้ในพิธีสาร Palermo (พิธีสาร Palermo คือ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารแนบท้ายสองฉบับได้รับการลงนามโดย 120 ประเทศจาก 148 ประเทศ ที่เข้าร่วมประชุมที่ปาเลอโมประเทศอิตาลี เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2543) ที่ได้ให้ ความหมายไว้ว่า การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักพิง หรือรับบุคคล ด้วย การขู่หรือใช้กำลังหรือรูปแบบอื่นๆ ของการบังคับ การลักพา น้อฉล หลอกหลวง หรือใช้อำนาจ ในทางที่ผิด หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ต่อบุคคลที่ทำการควบคุม บุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน ซึ่งหมายรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นในการเป็น โสเภณี หรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือการบริการที่ถูกบังคับการ เป็นทาสหรือการอื่นใดที่คล้ายกับการเป็นทาสหรือการเคลื่อนย้ายอวัยวะใดๆ ของร่างกายหาก กระทำ ต่อเด็ก ซึ่งหมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี แม้ไม่ใช่วิธีต้องห้ามดังกล่าว ก็ถือเป็นความผิด การค้ามนุษย์ (สราษุทธ ยหะกร, 2558: 107)

2. องค์ประกอบของการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่นั้น คู่มือ สำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้กำหนดว่าต้องมี องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 : 3)

2.1 ถูกกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

2.1.1 จัดหา (ไปเลือกเฟ้นหามา จัดให้ได้คนมาไม่ว่ากระทำด้วยวิธีใดๆ)

2.1.2 ซื้อ (เอาเงินตราแลกกับคน ไม่ได้หมายความว่าความถึงสัญญาซื้อขาย)

2.1.3 ขาย (เอาคนไปแลกเงินตรา เอาเงินเข้ามาโดยยอมตนเข้ารับใช้การ

งานของเจ้าของเงินที่เรียกว่า ขายตัวลงเป็นทาส)

2.1.4 จำหน่าย (ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน โอน เอาออก ซึ่งเพลงมาจาก
จ่าย)

2.1.5 พามาจาก (นำไปหรือนำมาโดยมีเส้นทาง และแสดงอาการ
ต่อเนื่องเรื่อยมาถึงปัจจุบัน พามาจากที่ใดก็ได้ ในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้)

2.1.6 ส่งไปยังที่ใด (ทำให้เคลื่อนพ้นจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้
ถึงผู้รับหรือเป้าหมายด้วยอาการต่าง ๆ เช่น ส่งข้าม ส่งผ่าน ส่งต่อ เคลื่อนออกจากที่ ใช้ตรงกันข้าม
กับมา โดยส่งไปยังที่ใดก็ได้ ในหรือ นอกราชอาณาจักรก็ได้)

2.1.7 หน่วงเหนี่ยว (รั้งตัวไว้ ดึงถ่วงไว้ กักไว้ ในสถานที่ใดสถานที่
หนึ่ง)

2.1.8 กักขัง (บังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด เก็บตัวไว้ในสถานที่อัน
จำกัด)

2.1.9 จัดให้อยู่อาศัย (จัดให้พักพิง พักผ่อน)

2.1.10 รับไว้ (รับหรือพาคนไปสู่ที่พักเพื่อเก็บเข้าที่ หรือเอาเข้าที่)

2.2 ถูกกระทำด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

2.2.1 ช่มชู้ (ทำให้กลัว ทำให้เสียขวัญ ทำให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเกิดความ
เสียหายเป็นภัยแก่ตนเองแก่สกุลแห่งตน หรือแก่ทรัพย์สินของตน เป็นภัยอันใกล้จะถึงและอย่าง
น้อยร้ายแรงถึงขนาดที่จะฟังกลัว)

2.2.2 ใช้กำลังบังคับ (ใช้แรงบังคับให้ทำ หรือใช้อำนาจสั่งให้ทำ หรือ
ให้ปฏิบัติ หรือให้จำต้องทำหรือให้เป็นไปตามความประสงค์โดยกระทำแก่กายหรือจิตใจด้วย
แรงกายภาพหรือวิธีอื่นใด เป็นเหตุให้บุคคลอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้)

2.2.3 ลักพาตัว (แอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมา โดยบุคคลนั้นไม่
ยินยอม)

2.2.4 น้อฉล (ใช้อุบายหลอกลวงโดยเอาความเท็จมากล่าวเพื่อให้เขา
หลงผิด)

2.2.5 หลอกลวง (ใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็น
เท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งเพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด)

2.2.6 ใช้อำนาจโดยมิชอบ (ใช้อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำ
ตาม ไม่ว่าจะด้วยความ สนิทใจหรือไม่ หรือตามสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ การ
ปฏิบัติ การกระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กฎ ระเบียบ
ข้อบังคับ เป็นต้น)

2.2.7 โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล ถ้ากระทำต่อเด็ก แม้จะไม่ใช่วิธีการดังกล่าวข้างต้นและไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าเด็กนั้นเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อของการค้ามนุษย์

2.3 ถูกกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ดังนี้

2.3.1 การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (การได้ประโยชน์จากการค้าประเวณี การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำของเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการลำเอียงเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ)

2.3.2 การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก (การทำให้เกิดมีขึ้นตามที่ต้องการด้วยอาศัย แรงงานหรือเครื่องจักร หรือโฆษณาให้แพร่หลายซึ่งสิ่งของหรือวัสดุต่าง ๆ ในทางที่ผิดศีลธรรม)

2.3.3 การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น (การได้ประโยชน์ทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ)

2.3.4 การเอาคนลงเป็นทาส (ทาส หมายถึง บุคคลซึ่งตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลอื่น โดยสิ้นเชิงและจะต้องทำงานให้บุคคลอื่นนั้น)

2.3.5 การนำคนมาขอทาน (ขอทาน หมายถึง ขอเงินหรือสิ่งของเลี้ยงชีวิต)

2.3.6 การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2.3.7 การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า

2.3.8 การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล (การขูดรีด หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ โดยวิธีบีบบังคับเอาการแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับให้ยินยอม)

3. รูปแบบการค้ามนุษย์

รูปแบบของการค้ามนุษย์ (ปฐมา นิรมร, 2558) รายละเอียด ดังนี้

3.1 การค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ เช่น การถูกหลอกหรือบังคับให้ทำงานบริการทางเพศโดยไม่สมัครใจ การถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การ ใช้ในสื่อลามก การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ การถูกกักขัง ถูกทารุณกรรมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทางเพศ เป็นต้น

โดยอาจจะปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การถูกลักพาตัว การซื้อขาย หรือการบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ

3.2 การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน: การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้านเป็นการทำให้ตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน จากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นจำนวนสูงจากผู้จัดหา และเอเย่น ถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้าง แม้ในสภาพการทำงานที่เลวร้าย และถูกค้าเพื่อรับใช้งานบ้าน อาจถูกบังคับให้ทำงานในสถานประกอบการธุรกิจของนายจ้างด้วย เช่น ร้านอาหาร โรงงาน โดยรูปแบบของความรุนแรงมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก ยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมง การคุกคาม หรือล่วงละเมิดทางเพศ

3.3 การค้ามนุษย์ เพื่อการบังคับใช้แรงงาน: การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก อาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานในการเกษตร งานก่อสร้าง หรือการผลิตอื่นๆ โดยคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูงแต่กลับถูกกดค่าแรงหรือไม่ได้รับค่าจ้างและเผชิญกับการถูกแสวงหาประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางจิต และทางเพศหลากหลายรูปแบบ โดยแรงงานเหล่านี้อาจจะล้มเหลว ที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสถานภาพที่ผิดกฎหมายของตนเอง และเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานนั้น มีสาเหตุหนึ่งอันเนื่องมาจากการคิดหนี้หรือที่เรียกว่า แรงงานติดหนี้ (Debt Bonded Labor) โดยการตกเป็นเหยื่อของกลโกงในการกู้เงิน และถูกบังคับให้ทำงาน หรือใช้แรงงานที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกบังคับให้ใช้แรงงาน หรือทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมงต่อเนื่อง การทำงานโดยไม่มีวันหยุด และได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม หรือได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย และแรงงานเหล่านี้ไม่มีวันที่จะจ่ายหนี้สินที่ยืมมาได้หมด แต่หนี้สินดังกล่าวจะเพิ่มจำนวนขึ้นต่อไป

3.4 การค้ามนุษย์เพื่อให้ไปเป็นขอทาน เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นการค้าแบบไม่มีการกำหนดเพศ เป็นได้ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ ได้ถูกจัดหามาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลในชนบทมาสู่เมืองใหญ่ ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนไม่มีความเข้าใจในภาษาท้องถิ่น และไม่มีความคุ้นเคย รวมถึงไม่รู้เส้นทาง การถูกบังคับให้เป็นขอทาน ทำให้ตกอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่า และต้องอยู่ในสายตาของพวกนายหน้า ซึ่งจะมารวบรวมเงินที่ได้จากการขอทาน

3.5 การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน อาจจะมาในรูปแบบของนายหน้าจัดหาคู่ และให้สัญญาว่า จะแนะนำให้รู้จักและได้แต่งงานกับคนที่เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ และอาจจะถูกชักจูงให้เดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งตนไม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ในด้านภาษา

วัฒนธรรมที่แตกต่าง และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส และอาจจะถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ การทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือตกอยู่ในสภาพการแต่งงาน การถูกทารุณกรรม ทั้งทางร่างกาย ทางเพศ จิตใจ นอกจากนี้ยังปรากฏออกมาในรูปแบบของการที่เด็กและหญิงถูกบังคับให้แต่งงานโดยไร้ทางเลือก อันจะนำไปสู่การถูกบังคับให้ใช้ชีวิตเยี่ยงทาส ควบคู่กับการตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรง

4. สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2559 เวลา 9.00 น. (ตามเวลาท้องถิ่น) กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี ค.ศ. 2016 โดยในปีนี้ ประเทศไทยได้รับการจัดสถานะให้อยู่ใน Tier 2 Watch List (กระทรวงการต่างประเทศ, ออนไลน์, 2559)

การปรับสถานะของไทยให้อยู่ใน Tier 2 Watch List สะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาตระหนักถึง ความมุ่งมั่นและความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทย ในช่วงปีที่ผ่านมา รวมถึงให้คุณค่า ต่อความร่วมมือระหว่างสองประเทศในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงความร่วมมือเพื่อคุ้มครอง ดูแลผู้เสียหายและการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์และความคืบหน้าที่เป็นรูปธรรม

ถึงแม้ไทยจะได้รับการปรับสถานะให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น แต่ก็ไม่ได้นิ่งนอนใจ โดยจะยังคงมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้เกิดผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป รวมถึงมีแผนที่จะเพิ่มพูนความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการปัญหาในระดับโลกนี้ได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน 2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหนึ่งครั้ง โดยพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันที่มีความรุนแรง ซับซ้อน และเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยกำหนดให้มีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้พบเห็นเหตุ

การคุ้มครองแจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดมาตรการเพิ่มอำนาจทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

กำหนดให้มีคณะกรรมการ 2 ระดับ คือระดับนโยบายซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และระดับประสานงานและกำกับดูแล มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปคม.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ประธานคณะกรรมการ ปกค.) เป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์รวมทั้ง ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและกำกับดูแลการดำเนินการตามกฎหมาย

สำหรับอำนาจในการออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ และประกาศกำหนดให้สถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะใดๆ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าวนั้น เป็นหลักการใหม่ที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังให้อำนาจกับคณะกรรมการในการออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่ามีกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว

1. ปิดสถานประกอบกิจการหรือโรงงานชั่วคราว
2. พักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจหรือโรงงาน
3. ห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว
4. ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก

รวมทั้งกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในเรื่องการแจ้งคำสั่งและการอุทธรณ์คำสั่ง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมกับผู้รับคำสั่ง

คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปกค.” มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการ รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำและกำกับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้า กำหนดหลักเกณฑ์และอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุน และดำเนินการอื่นให้เป็นไปตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีทั้งบุคคลที่เป็นโดยตำแหน่ง คือ พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจชั้นผู้ใหญ่และบุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่นั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดมาตรการที่สำคัญต่างๆ ไว้หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการเรียกให้บุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน การตรวจค้นตัวบุคคล ยานพาหนะ การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร รวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามที่กฎหมายกำหนด

การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

กำหนดมาตรการที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ไว้หลายประการ เช่น ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษ การฝึกอบรม การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลานาของผู้นั้น และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย รวมทั้งกำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามา ออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือ

ความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่าง
 ด้าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

นโยบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยหยิบยกปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน และจริงจังกตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมี พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 (The Anti-Trafficking in Persons Act 2008) และกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559) ที่ให้ความสำคัญ 5 ด้าน คือ การป้องกันการ ดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน การพัฒนา และการบริหารข้อมูล (กองการสังคม กรมองค์การระหว่างประเทศ, ออนไลน์, 2558)

1. กลไกการดำเนินงานในประเทศไทย

กลไกการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ ได้แก่ (1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ (2) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) ซึ่งรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ คณะอนุกรรมการต่าง ๆ เพื่อผลักดันนโยบายระดับชาติ นอกจากนี้ พรบ. ดังกล่าว ยังได้มีการ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการใช้เงินทุนในสอง ส่วน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และ การดำเนินโครงการ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนสามารถเสนอ โครงการเพื่อขอใช้งบประมาณกองทุนฯ โดยเลขาธิการของกลไกระดับชาติ รวมทั้งการบริหาร กองทุนฯ อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

ในระดับจังหวัด มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับ จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และในระดับหน่วยงาน หลายหน่วยงานได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ภายใต้ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น

ทั้งนี้ รัฐบาลเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกลไกทั้งในระดับชาติ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาสังคมเป็นกรรมการในคณะกรรมการระดับชาติ และระดับจังหวัด

โดยมีองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญในกระบวนการคัดแยกเหยื่อด้วย

2. การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เนื่องจากไทยอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ นโยบายเพื่อแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นหลัก (Victim-Centered) และมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแสวงประโยชน์หรือการบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งนโยบายที่ไทยกำลังให้ความสำคัญในปัจจุบัน มีดังนี้

การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่เหมาะสมของไทย เมื่อเดือนกันยายน 2556 นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานการประชุมหารือในประเด็นดังกล่าว โดยเน้นการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน และประสงค์ให้แรงงานต่างด้าวทั้งหมดได้รับการจดทะเบียนและพิสูจน์สัญชาติให้เรียบร้อยเพื่อให้สามารถอยู่ทำงานในไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับสิทธิ/การคุ้มครองทางสังคมต่างๆ โดยรัฐบาลกำลังพิจารณาเรื่อง การปรับสิทธิด้านการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวจากเดิมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อรองรับการเตรียมตัวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งลักลอบทำงานบนเรือประมงปีละ 2 เดือน (2) จัดตั้งศูนย์ประสานงานประมงใน 7 จังหวัดน่านร่อง (3) การประกาศใช้แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้งและอาหารทะเลในประเทศไทย (Good Labour Practices Guidelines for Primary Processing Workplaces in the Shrimp and Seafood Industry of Thailand - GLP/PPW) เมื่อเดือนกันยายน 2556 ซึ่งเน้นการจัดการใช้แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก เสรีภาพในการสมาคม การเจรจาต่อรองร่วม และความร่วมมือในสถานประกอบการ การไม่เลือกปฏิบัติ ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน ค่าชดเชย ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานและสวัสดิการ และ (4) การเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจแรงงานประมง

การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเน้นการดำเนินงานที่การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดย (1) อนุญาตให้อยู่ใน ปทท. ได้ชั่วคราวเพื่อฟื้นฟู

สภาพร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งการฝึกอาชีพและทักษะ (2) การอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถออกไปทำงานนอกบ้านพักเมื่อมีความพร้อม (3) การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมให้กับผู้เสียหายจากภาครัฐ และจากผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์

3. การดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

กระทรวงการต่างประเทศมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยในต่างประเทศ ผ่านการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลทั่วโลก มีส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบายโดยคณะกรรมการระดับชาติ และการดำเนินความร่วมมือในประเด็นการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ซึ่งการดำเนินงานระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ มีดังนี้

3.1 ระดับทวิภาคี

3.1.1 บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและสตรีและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (MOU on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking) ซึ่งไทยได้มีความตกลงกับกัมพูชา (ปี 2546) ลาว (ปี 2548) เวียดนาม (ปี 2551) และเมียนมาร์ (ปี 2552) โดยกำลังมีความริเริ่มปรับเนื้อหาของ MOU เพื่อให้เป็นปัจจุบันเพื่อสามารถรองรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป และอยู่ระหว่างการหารือเพื่อจัดทำกรอบความร่วมมือกับอีกหลายประเทศที่มีความเป็นไปได้มากกว่าจะเป็นต้นทางของผู้เสียหายในประเทศไทย และ/หรือปลายทางของคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3.1.2 การจัดทำบันทึกความร่วมมือระหว่างไทยกับญี่ปุ่นว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวสารสำหรับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ (Memorandum of Cooperation between the Government of Japan and Thailand concerning the Exchange of Information for the Purpose of Preventing and Combating Trafficking in Persons) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีค้ามนุษย์ ขยายผลการจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำผิดความผิดทั้งในไทยและญี่ปุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

3.1.3 การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ในภาคแรงงาน โดยเฟ้าระวังการแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบจากการผลักดันแรงงานอพยพไปทำงานในประเทศปลายทาง ซึ่งใน

ปัจจุบันไทยมีความตกลงในลักษณะนี้กับอิสราเอล และกำลังอยู่พิจารณาถึงความตกลงกับ บังกลาเทศ

3.2 ระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ

3.2.1 กระบวนการบาห์ลี (Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime - Bali Process) เป็นการ ประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิก 46 ประเทศ และองค์การ ระหว่างประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์ 19 ประเทศ มี Steering Group ซึ่งไทยเป็นสมาชิก สนับสนุนการทำงานของ ออสเตรเลีย และอินโดนีเซียในฐานะประธานร่วม โดยได้จัดตั้ง สนง. สนับสนุนระดับภูมิภาค (Regional Support Office – RSO) ที่กรุงเทพฯ เพื่ออำนวยความสะดวก ร่วมมีระดับภูมิภาค (Regional Co-operation Framework – RCF) ซึ่งเปิดทำการเมื่อเดือนกันยายน 2555 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบาห์ลี ดังนี้ (1) มีผู้แทนไทย (ดร. ชัชชม อรรถมฤคณูย์ สำนักงานอัยการสูงสุด) เป็นผู้ประสานงานคณะทำงานนโยบาย กรอบกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย (Coordinator of Bali Process activities on Policy and Law Enforcement Response) (2) ให้เงินอุดหนุนการดำเนินงานของ RSO และกระบวนการบาห์ลีระหว่าง ปี 2555-2557 เป็นจำนวนเงิน 30,000 ดอลลาร์สหรัฐ (3) ริเริ่มกิจกรรมในกรอบกระบวนการ บาห์ลี เช่น ร่วมกับออสเตรเลียเพื่อจัดประชุมปฏิบัติการในหัวข้อการให้สัตยาบันและการ ดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) เมื่อปลายปี 2555 ซึ่งจะได้มีการต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวในช่วง ปี 2557

3.2.2 อาเซียน

3.2.2.1 กลไกในกรอบอาเซียนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไทยเป็นภาคี ได้แก่ ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children ปี 2547 ซึ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกเหยื่อออกจากผู้กระทำความผิด และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (The Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters among Like-Minded ASEAN Member Countries) ไทยได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาฯ เมื่อ 31 มกราคม 2556 ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ในอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง

3.2.2.2 กลไกหลักในกรอบอาเซียนที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาจัดทำ ได้แก่ Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ซึ่งไทยและสิงคโปร์ได้เริ่มผลักดันใน การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ 12 ในเดือนกันยายน 2555 ที่กรุงเทพฯ ให้สอดคล้องและสะท้อนความพยายามระดับภูมิภาคเพื่อสนับสนุนแผนระดับโลก UN Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons และการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) ซึ่งในระหว่างการประชุม AMMTC เมื่อเดือนกันยายน 2556 ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาปรับแก้ร่างเอกสารทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ โดยเป็นการเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ในกรอบ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)

3.3 การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในกรอบสหประชาชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การ (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) ไทยลงนาม UNTOC เมื่อเดือนธันวาคม 2543 รวมทั้งลงนามพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) และพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน โดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) เมื่อเดือนธันวาคม 2544 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ฯ ตั้งแต่ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2556

แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

1. การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ : วาระแห่งชาติ พ.ศ. 2558

การจะแก้ปัญหาและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น มีข้อเสนอแนะ (สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 : 1) ดังนี้

1.1 ต้องปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกันเพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและได้รับการยอมรับในระดับสากล

1.2 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ ลักษณะการกระทำความผิด โทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงการช่วยเหลือและการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ำนุชย์อย่างทั่วถึง

1.3 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ใช้อำนาจเพื่อบังคับใช้กฎหมายให้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าผู้กระทำความผิดหรือผู้ได้รับความเสียหายจากการค้ำนุชย์จะเป็นคนสัญชาติใด

1.4 จะต้องดำเนินการแก้ปัญหาและป้องกันปราบปรามอย่างเป็นระบบและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งต้องมีระบบประเมินติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. แผนป้องกันปราบปรามการค้ำนุชย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

แผนป้องกันปราบปรามการค้ำนุชย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการกำหนดมาตรการ จำนวน 6 มาตรการ ดังนี้

- 2.1 มาตรการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายปฏิบัติการ
- 2.2 มาตรการสืบสวน
- 2.3 มาตรการบังคับใช้กฎหมาย
- 2.4 มาตรการรวบรวมพยานหลักฐานและระบบฐานข้อมูล
- 2.5 มาตรการในการคัดแยกผู้เสียหาย
- 2.6 มาตรการ 5 ตรวจ

3. นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์ ของกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559)

เพื่อให้การป้องกัน และปราบปรามการค้ำนุชย์มีทิศทางจัดการเท่าทันกับสถานการณ์และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นและสามารถขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินมาตรการต่างๆ จึงได้กำหนดนโยบาย และให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การกำหนดมาตรการ/กลยุทธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายมีความเหมาะสม สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ได้ ดังนี้

นโยบาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ำนุชย์

2. ให้ความสำคัญและผลักดันมาตรการการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ และการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน และการพัฒนาและบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์

4. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

5. ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ำมนุษย์ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ค้ำมนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มผู้ค้ำมนุษย์ และกลุ่มผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์
2. กลุ่มเสี่ยง
3. กลุ่มประชาชนทั่วไป
4. กลุ่มที่เป็นภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และภาคประชาสังคม ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

การป้องกันปราบปรามการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการป้องปรามเพื่อลดความเสี่ยงการค้ำมนุษย์ (สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2558 : 9-13) ดังนี้

1. ตรวจสอบคุ้มครองแรงงาน แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในกิจการกลุ่มเสี่ยง โดยเข้าตรวจนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้การคุ้มครองแรงงานในสถานประกอบการกิจการกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้การคุ้มครองแรงงานเด็กมีสภาพการจ้างและสภาพการทำงานที่ดี รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์การต่อต้านการค้ำมนุษย์ ด้านแรงงานและการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย มีสถานประกอบการได้รับการได้รับการตรวจสอบ รวมถึงการประชุมชี้แจง นายจ้าง ลูกจ้าง ในสถานประกอบการประมงทะเลและที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกฎหมายด้านแรงงาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ การค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน การใช้แรงงานหญิง แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ การละเมิดสิทธิแรงงาน การยึดหนังสือเดินทางและห้าค่าจ้างในกิจการประมง

ทะเลและกิจการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลกระทบที่อาจได้รับจากการกีดกันทางการค้าและช่องทางการขอรับการช่วยเหลือ

2. จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นล่ามภาษาโรฮิงจา เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ สามารถทำหน้าที่ล่ามได้มีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณของการเป็นล่ามและเป็นล่ามให้แก่หน่วยงานเมื่อได้รับการประสานหรือร้องขอ และจัดโครงการฝึกอบรมล่ามเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานล่ามในกระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะล่ามในภาษาที่ยังขาดแคลน เช่น ล่ามภาษาโรฮิงจา บังกลาเทศ อาหรับ และลาวขมุ ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนบางส่วนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยการสนับสนุนผ่านองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน

3. พัฒนาทักษะชีวิตเด็กเร่ร่อนเพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สำหรับเด็กเร่ร่อนและเด็กกลุ่มเสี่ยง โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กเร่ร่อนเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยมีการจัดประชุมใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ชลบุรี ภูเก็ต และอุดรธานี

4. โครงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ โดยการอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 อบรมวิทยากรเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ (ให้ความรู้สถานการณ์ปัญหาการย้ายถิ่นที่ปลอดภัย ทักษะในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์) การอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 การให้ความรู้แก่หญิงไทยเพื่อป้องกันภัยในต่างประเทศ และเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง

5. ให้ความรู้แก่นายจ้างและลูกจ้างเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ได้แก่

5.1 โครงการให้ความรู้แก่นายจ้างและลูกจ้างเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

5.2 ให้ความรู้แก่ผู้ต้องการไปทำงานต่างประเทศ

5.3 โครงการเสริมสร้างความรู้ตามแนวทางปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีและต่อต้านการค้ามนุษย์

6. ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการคุ้มครองแรงงาน โดยให้บริการสายด่วน 1694 ซึ่งใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การให้บริการสอบถามข้อมูลด้านต่างๆ การรับเรื่อง

ร้องเรียน/ร้องทุกข์ด้านแรงงานของประชาชน นายจ้างและแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ ยังได้อำนวยความสะดวกในการสื่อสารให้แก่แรงงานต่างด้าว โดยมีล่ามแปลภาษาให้บริการด้วย

7. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย (Trafficking in Persons Report: TIP Report) ประจำปี 2558 รัฐบาลได้ดำเนินการประชุมเพื่อเร่งรัดและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

8. แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านการประมง

8.1 การปฏิบัติงานของคณะทำงานช่วยเหลือ เยียวยา และส่งกลับแรงงานไทยที่ทำงานที่เกาะอัมบนและเบนจินา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยช่วยเหลือลูกเรือประมงที่กลับจากเกาะอัมบนและเกาะเบนจินา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2557-31 สิงหาคม 2558

8.2 การแก้ไขปัญหาแรงงานประมงผิดกฎหมาย ได้ดำเนินการดังนี้

8.2.1 ดำเนินงานศูนย์ประสานแรงงานประมงจังหวัดชายฝั่งทะเล 7 ศูนย์ ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร ระยอง ตรัง ชุมพร สงขลา ระนอง และสตูล เพื่อจัดระเบียบแรงงานและเรือประมง การคุ้มครองแรงงาน การตรวจ ปราบปราม จับกุม และดำเนินคดี รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยา พี่น้องผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล

8.2.2 จัดทะเบียนแรงงานประมงทะเลและจัดทำฐานข้อมูลแรงงานประมง มีแรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนเฉพาะกิจการประมงในพื้นที่ 22 จังหวัดชายฝั่งทะเล ระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน-31 ตุลาคม 2557

8.2.3 ตรวจแรงงานในเรือประมงทะเล โดยชุดตรวจแรงงาน

8.3 สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการค้ามนุษย์

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เกิดขึ้นภายหลังการจัดตั้งสหประชาชาติและได้ถือเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อการยอมรับและถือปฏิบัติต่อสิทธิในความเป็นมนุษย์อย่างเป็นสากล ทั้งความสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนและระหว่างรัฐสมาชิกเอง กฎบัตรสหประชาชาติกล่าวถึงสิทธิมนุษยชนว่า “เพื่อเป็นการยืนยันและให้การรับรองถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษยชาติ” (กระทรวงการต่างประเทศ,

2551: 4) โดยตั้งพื้นฐานบนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค รวมไปถึงเสรีภาพในด้านต่าง เป็นต้น สิทธิมนุษยชนนั้นประกอบไปด้วย

1. สิทธิในชีวิตและร่างกาย เริ่มตั้งแต่เมื่อคลอด และอยู่รอดเป็นทารก
2. สิทธิที่จะไม่ถูกระงับหรือทำร้าย คือ ไม่ถูกระงับอย่างผิดมนุษย์
3. สิทธิที่จะไม่ถูกระงับหรือทำร้าย คือ ไม่ถูกปฏิบัติเช่นสิ่งของ
4. สิทธิที่จะไม่ถูกล่วงโทษ หรือถูกกล่าวหาด้วยกฎหมายย้อนหลัง

นอกจากนี้เนื้อหาในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้แบ่งประเภทของสิทธิได้เป็น 5 ประเภท (สมชาย กษิติประดิษฐ์, 2547: 4) ได้แก่

1. สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพ และความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในความเสมอภาคต่อกฎหมาย สิทธิที่จะได้รับสัญชาติ เป็นต้น

2. สิทธิทางการเมือง (Political Rights) ได้แก่ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง สิทธิการเลือกตั้งอย่างเสรี เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ

3. สิทธิทางสังคม (Social Rights) ได้แก่ สิทธิการได้รับการศึกษา สิทธิการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง และสร้างครอบครัว

การกำหนดรูปแบบของสิทธิมนุษยชนให้ไปในหลายรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินนโยบายภายในของรัฐต่าง ๆ ที่มีการปกครองที่มีความแตกต่างกันสามารถปรับปรุงกฎหมายระหว่างประเทศได้นั้น ซึ่งสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติประกอบด้วยเนื้อหาที่ระบุในเรื่องของสิทธิไว้ 30 ข้อ ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 สิทธิในชีวิต ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน มนุษย์สามารถมีชีวิตอยู่ได้และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยได้รับการตอบสนองตามความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ทุกชีวิตล้วนมีคุณค่าด้วยกันทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีวิตอยู่เป็นพิเศษจากผู้อื่น เช่น คนพิการ คนชรา บุคคลด้อยโอกาส ฯลฯ ให้ความสำคัญ ให้โอกาสและปฏิบัติต่อทุกชีวิตให้มีความเท่าเทียมกันมากที่สุด

ประการที่ 2 สิทธิในการดำเนินชีวิต และพัฒนาตนเองตามแนวทางที่ถูกต้อง สังคมต้องให้โอกาสกับคนที่เคยกระทำไม่ถูกต้อง ให้โอกาสคนเหล่านี้ได้รับการอบรมแก้ไขและพัฒนาตนเอง ให้สามารถมีชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น

ประการที่ 3 สิทธิในการยอมรับนับถือ การที่บุคคลพึงปฏิบัติด้วยการยอมรับซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิตด้วยความเท่าเทียมกัน

สิทธิมนุษยชน จึงกล่าวได้ว่า ถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นมาตรฐานร่วมกันด้วยจุดประสงค์ที่จะให้ปัจเจกบุคคลตระหนักการเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ที่มีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพและ อิสรภาพในการดำเนินชีวิตครอบคลุมถึงสิทธิของทุกคน เด็กและเยาวชน สตรี แรงงาน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา เป็นวิถีทางที่นำไปสู่สันติภาพและพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานของสหประชาชาติในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ได้กลายมาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการตระหนักถึงสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่พึงได้ และรวมถึงการสร้างสันติภาพให้เป็นรูปธรรม ซึ่งทั้งประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาต่างเป็นรัฐสมาชิก ที่ได้ดำเนินการสนับสนุนในการจัดทำกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันของกฎหมายระหว่างประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความมั่นคงระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชน และการบรรลุสันติภาพโลก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชวลิต แสงวงษ์ (2558 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความเปราะบางของสังคมและสถาบันครอบครัว ขณะที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทำให้โลกไร้พรมแดน ทำให้เด็กและสตรี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อ่อนแอตกเป็นเหยื่อของสังคมในด้านความรุนแรง การบังคับใช้แรงงาน การบริการทางเพศและการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศได้ง่าย สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อโครงสร้างเศรษฐกิจโลก เพราะมีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก และเป็นอาชญากรข้ามชาติที่มีรายได้อยู่ในระดับต้น เช่นเดียวกับการค้ายาเสพติดและการค้าอาวุธ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์หรือแนวความคิดในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในเชิงระบบที่เน้นการมีส่วนร่วม การแสวงหาความร่วมมือ และการบูรณาการการปฏิบัติในลักษณะของหุ้นส่วนในทุกขั้นตอน แต่จะแตกต่างกันไปตามบทบาทหน้าที่

จุมพล พันธุ์สัมฤทธิ์ (2558 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายไทยเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ บัญญัติหลักการต่างๆ ได้สอดคล้องกับพิธีสารป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของสหประชาชาติ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติของต่างประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ มีหลักการสำคัญที่คล้ายกัน โดยยึดหลัก 3P คือ การป้องกัน

(Prevention) การคุ้มครอง (Protection) และการปราบปราม (Prosecution) นโยบาย มาตรการและกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่ควรนำมาใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย คือ มาตรการป้องกัน ซึ่งถือเป็นมาตรการเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด มาตรการคุ้มครองช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยารักษาเหยื่อ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้กลับคืนสภาพเดิมและแสวงหาความร่วมมือจากเหยื่อในการปราบปรามผู้กระทำผิด สำหรับมาตรการปราบปรามหรือการดำเนินคดีที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดความผิดและนิยามของการค้ามนุษย์ให้มีความหมายเดียวกันทั้งอาเซียน การใช้มาตรการทางภาษี การต่อรองคำรับสารภาพ การลงโทษนิติบุคคลที่กระทำผิด คณะพนักงานสอบสวนร่วม หมายจับร่วมอาเซียน สถานที่ดำเนินคดีที่เหมาะสม การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการจัดตั้งหน่วยงานประสานงานในเอเชีย

ปฐมา นิรมร (2558 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์: กรณีศึกษาเปรียบเทียบไทยและสหรัฐอเมริกาจากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกา เห็นถึงข้อแตกต่างในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกาและพระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามเหยื่อการค้ามนุษย์ของไทยจะมีความคล้ายคลึงกันทั้งการให้คำจำกัดความ การให้ความช่วยเหลือ การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐในการนำกฎหมายมาปฏิบัติ และการกำหนดบทลงโทษความผิดฐานการค้ามนุษย์ แต่ในทางปฏิบัติยังมีความแตกต่างไม่ว่าจะเป็นจากการพิจารณาคดีและบทลงโทษที่มีขั้นตอนของประเทศไทยใช้ระยะเวลาานาน ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เป็นเหยื่อ ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาถึงหน่วยงานดำเนินงานในลักษณะที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบหน้าที่แตกต่างกัน ทำให้ยากในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น การแสวงผลประโยชน์ยังมีให้เห็นแพร่หลายรวมถึงทัศนคติของคนในสังคมที่ยังไม่เป็นค่านิยมสากลเพราะถือเป็นเรื่องปกติในบางชุมชนซึ่งต่างจากสหรัฐอเมริกาที่การทำงานเป็นการดำเนินงานรวมหน่วยงานระหว่างภาครัฐและทีมสหวิชาชีพ โดยเฉพาะในการพิจารณาคดีที่มีระยะเวลาการกำหนดการดำเนินงานที่ชัดเจน กำหนดบทลงโทษจากการปรับใช้ภายในประเทศ และรุนแรงต่อผู้กระทำผิดที่มีความเป็นสากลมากกว่า ทำให้สะท้อนและเห็นถึงมาตรฐานที่แตกต่างในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ดังนั้น ผลจากการศึกษาทำให้ (1) ประเทศไทยควรมีการปรับเปลี่ยนการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในเรื่องของการพิจารณาคดีควรมีการกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจน (2) การประสานระหว่างหน่วยงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำการสอบสวนกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายสอดคล้องกัน และสร้างมาตรฐานบทลงโทษในการพิจารณาการค้ามนุษย์ให้มีความรุนแรง (3) ควรพิจารณาข้อกำหนดกฎหมาย TVPA ของสหรัฐฯ ที่เปรียบเสมือนแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทยและหลัก

สิทธิมนุษยชนที่เป็นค่านิยมสากล (4) การสร้างทัศนคติตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์แก่คนในชาติ ที่แสดงถึงว่าการค้ามนุษย์เป็นปัญหาระดับชาติ ซึ่งไม่สามารถจัดหรือแก้ไขโดยลำพังหากต้องสร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภาคประชาสังคมทั้งภายในและระหว่างประเทศ

สรายทช ยหะกร (2558 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่าการค้ามนุษย์นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับสังคมไทยและสังคมโลก เนื่องจากการค้ามนุษย์ถือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือเป็นประเด็นหลักที่สังคมโลกให้ความสำคัญ อีกทั้งการค้ามนุษย์ยังถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่ทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาการค้ามนุษย์ โดยไทยถูกจัดให้อยู่ในระดับ Tier 3 จึงถือว่าเป็นประเทศที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ในระดับเลวร้ายที่สุด

แคทราย จันทรากา (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษามาตรการทางกฎหมายของอาเซียนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จากการศึกษาวิจัยพบว่า หลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง เช่น ประเทศไทย เป็นต้น ทำให้กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมีสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์รุนแรงและส่วนมากจะถูกจัดอยู่ในอันดับ Tier 2 และ Tier 3 ของ TIP Report ที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดทำรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั่วโลกประจำปี ซึ่งการค้ามนุษย์ในภูมิภาคอาเซียนนี้มักพบในรูปแบบของการบังคับใช้แรงงานและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศ ประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ที่ทับซ้อนกันในเรื่องของการลักลอบเข้าเมืองกับการค้ามนุษย์ ทำให้เกิดความสับสนแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน บ่อยครั้งที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ถูกผลักดันกลับประเทศเนื่องจากถูกถือว่าเป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและกลับมากเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดซ้ำอีก ส่งผลให้ปัญหาการค้ามนุษย์ไม่สามารถจัดได้ตรงจุด ถึงแม้ว่าในปัจจุบันองค์การอาเซียนได้ดำเนินงานในหลายด้านเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ รวมไปถึงการออกมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตาม เช่น บันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ทั้งแบบพหุภาคีและทวิภาคี นอกจากนี้ ยังมีปฎิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก แต่อย่างไรก็ตาม องค์การอาเซียนยังไม่มีอนุสัญญาพหุภาคีว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ใช้ร่วมกันภายในภูมิภาค โดยในระดับประเทศสมาชิกทั้งสิบประเทศของอาเซียนยังไม่มีมาตรการในการคุ้มครองเหยื่อที่เกิดจากการค้ามนุษย์และการปราบปรามผู้กระทำความผิดที่เพียงพอ ดังนั้น องค์การอาเซียนสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการเสนอมาตรการกฎหมายกลางในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของภูมิภาคอาเซียนในรูปแบบอนุสัญญาพหุภาคีที่เปรียบเสมือนเป็นธรรมนูญที่ใช้เกี่ยวกับ

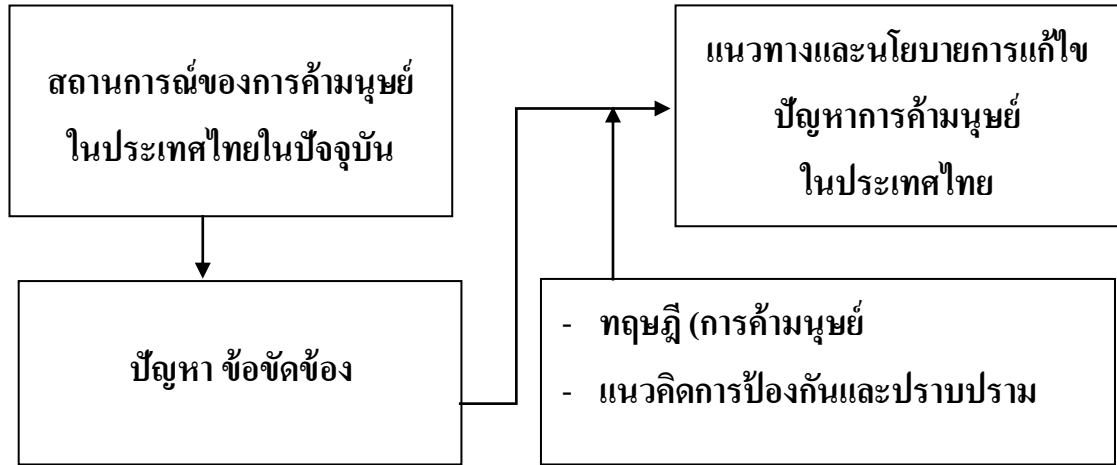
เรื่องการค้ามนุษย์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายกลางนี้ควรที่จะบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ มาตรการในการสอบสวนเหยื่อในการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและเด็ก โดยองค์การอาเซียนควรที่จะส่งเสริมและขอความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกให้สัตยาบันและดำเนินการอนุวัติการและออกกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เพื่อให้อนุสัญญาของอาเซียนเหล่านี้มีผลบังคับใช้ได้จริงและทันต่อสถานการณ์ เนื่องจากปัจจุบันการค้ามนุษย์ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ องค์การอาเซียนควรมีองค์กรกลาง ที่เป็นองค์กรตรวจสอบของประเทศสมาชิกในภูมิภาคทั้งสิบประเทศเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญฤทธิ์ แสนโท (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ มีผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพศ ภูมิฐานะ คณะวิชา รายได้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนวรรณกรรมครอบคลุมถึงแนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป

การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในระดับ Tier 2 เป็นประเทศที่มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และมีพัฒนาการอยู่ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์ มีการปรับปรุงนโยบาย ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ และมีเป้าหมายหลักเพื่อผลักดันให้เกิดกลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ

วันที่ 3 เมษายน 2558 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ สำคัญคือ ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริง และกวาดล้างการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด

นโยบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย มีการกำหนดคนนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สำคัญ 5 ด้าน คือ การป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนาโลกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน การพัฒนาและการบริหารข้อมูล การจะแก้ไขปัญหาและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยรัฐบาลเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย

บทที่ 3

สถานการณ์การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

การศึกษาในบทที่ 3 มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน โดยจัดลำดับการศึกษาดังนี้

1. สถานการณ์การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย
2. การดำเนินการของฝ่ายไทยต่อสถานการณ์การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย
3. สถานการณ์การค้ำมนุษย์ในประเทศไทยในมุมมองของสหรัฐอเมริกา
4. ปัญหาที่สำคัญที่กระทบต่อรัฐบาลไทย
5. สรุป

สถานการณ์การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

กระทรวงการต่างประเทศ (2560, ออนไลน์) ได้รายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559 เป็นรายงานประจำปีของไทยเพื่อเผยแพร่สถานการณ์การค้ำมนุษย์และความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ำมนุษย์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ (1) ด้านนโยบาย (Policy) (2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) (3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) (4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) รวมทั้งแผนการดำเนินงานในอนาคต ทั้งนี้สรุปความก้าวหน้าและความสำเร็จสำคัญในปี 2559 ดังนี้

1. ด้านนโยบาย (Policy)

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้วางพื้นฐานและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และมีพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับ ในปี 2559 รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายต่อต้านการค้ำมนุษย์แบบองค์รวม ไม่ยอมรับการค้ำมนุษย์ในทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง (Zero Tolerance) จัดทำแผนปฏิบัติการ 24 ข้อ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ โดยเป็นการดำเนินการอย่างมีบูรณาการภายใต้ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคมและสื่อมวลชนของไทยและต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกา มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับปีงบประมาณ 2560 เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ำ

มนุษย์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 23.88 จากปีงบประมาณ 2559 และมีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ จนเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ไทยบรรลุเป้าหมายในการจัดการค้ำมนุษย์ออกไปจากประเทศไทยอย่างยั่งยืนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามของไทยตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560-2579) และแผนยุทธศาสตร์ 4 ปีของกระทรวงการต่างประเทศ (2558-2561) ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์ และเพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในการแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์ด้วย

2. ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution)

รัฐบาลได้เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมบูรณาการของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการต่อต้านการค้ำมนุษย์ เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ ส่งผลให้การดำเนินการทางกฎหมาย มีคุณภาพและความรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงฐานข้อมูลคดีค้ำมนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ โดยให้การค้ำมนุษย์มีต้นทุนสูงและไม่มีผลตอบแทน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ในปี 2559 ปราบกคดีค้ำมนุษย์จำนวน 333 คดี และมีการสั่งฟ้อง 301 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และร้อยละ 19.92 ตามลำดับ มีจำนวนผู้ต้องหา 268 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 ยึดทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 307 หรือคิดเป็นเงิน 784 ล้านบาท มีการเอาผิดกับเจ้าหน้าที่รัฐที่พัวพันกับการค้ำมนุษย์จำนวน 45 คน (ระหว่างปี 2556-2559) ซึ่งในปี 2559 เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 คน

จากสถิติโดยในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลสามารถดำเนินคดีค้ำมนุษย์ได้ 317 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 53 จับผู้ต้องหาได้ 242 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 56 ศาลตัดสินลงโทษแล้ว 241 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 131 และมีการฟ้องอาญาเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิด 34 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 91 โดยเป็นผลมาจากการแก้กฎหมาย 8 ฉบับ รวมถึงการตั้งศาลแผนกคดีการค้ำมนุษย์ และเพิ่มงบประมาณแก้ปัญหาจาก 1,700 ล้านบาท เป็นประมาณ 2,500 ล้านบาท (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, ออนไลน์, 2559)

3. ด้านการคุ้มครอง (Protection)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อสร้างชีวิตใหม่ และกลับคืนสู่สังคมได้ รวมทั้งป้องกันการตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ซ้ำในอนาคต และให้ความสำคัญแก่การให้ความคุ้มครองกลุ่มที่มีความเปราะบาง โดยได้ดำเนินการบนพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการไม่เลือกปฏิบัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และการให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย ทั้งนี้ การดำเนินการที่สำคัญในปี 2559 รวมถึงการขยายโอกาสการทำงานของผู้เสียหาย โดยจัดหางานให้

ผู้เสียหาย 196 คนทั้งภายในและภายนอกสถานคุ้มครอง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ถึง 3.51 เท่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติขยายระยะเวลาในการอนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์สามารถพำนักต่อในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 ปีเป็น 2 ปี ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการคัดกรองและสัมภาษณ์เหยื่อ พัฒนาขีดความสามารถและเพิ่มจำนวนล่ามและเจ้าหน้าที่ดูแลเหยื่อการค้ามนุษย์ ปรับปรุงการให้การดูแลเหยื่อค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครอง และสอดคล้องดูแลกลุ่มเสี่ยงเช่นสตรีและเด็ก ในปี 2559 ส่วนการคุ้มครองเหยื่อ สามารถช่วยเหลือเหยื่อได้ 720 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 และเปิดสายด่วน 1300 มีล่ามภาษาต่าง ๆ ทำให้นำไปสู่การช่วยเหลือเหยื่อได้ถึงราว 50 คน

4. ด้านการป้องกัน (Prevention)

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิของแรงงานทุกสัญชาติในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีการปรับปรุงระบบบริหารแรงงานต่างด้าว อาทิ การลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวในไทยทั้งหมด 2.66 ล้านคน โดยเป็นแรงงานที่เดินทางเข้าไทยตามบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านกว่า 381,000 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้านั้นร้อยละ 64 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อเพิ่มอัตราโทษกรณีความผิดที่กระทำต่อแรงงานเด็ก รวมถึงการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง การจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานทั้งชาวไทยและต่างด้าว นอกจากนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ อาทิ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการว่าจ้าง ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ศูนย์สวัสดิภาพและชरणมาภิบาลแรงงานประมง และศูนย์บัญชาการต่อต้านประมงผิดกฎหมายเพื่อบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคการประมงด้วย นอกจากนี้ ไทยยังได้ยื่นสัตยาบันสารอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006 และไทยยื่นสัตยาบันสารแห่งอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล ค.ศ. 2006 ด้วย

5. ด้านความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ (Partnership)

โดยที่ประเด็นการค้ามนุษย์เป็นประเด็นข้ามชาติ รัฐบาลไทยจึงได้เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งภายในประเทศและกับต่างประเทศอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ทั้งมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติด้วย โดยขยายความร่วมมือแบบบูรณาการอย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือในกรอบภูมิภาคด้วย ไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์

โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ACTIP) ความร่วมมือกับออสเตรเลียในโครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP) และในกระบวนการบาห์ลี นอกจากนี้ ไทยยังมีความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในการดำเนินการและพัฒนาบุคลากรด้านการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมการทำงานร่วมกับสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อให้มีความเข้าใจและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ต่อไป

รัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินการของฝ่ายไทยต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การดำเนินการของรัฐบาลไทยต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ภายในประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, 2560, ออนไลน์) ดังนี้

1. การดำเนินคดี

รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 - 10 ปี รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษนักค้ามนุษย์มีความรุนแรงยิ่งขึ้น สำหรับคดีที่มีผู้เสียชีวิตได้ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับสูงสุดไม่เกิน 400,000 บาท (13,333 เหรียญสหรัฐ) กฎหมายใหม่นี้ยังรวมถึงมาตรการให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสและกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจในการสั่งระงับการดำเนินธุรกิจได้ชั่วคราวตลอดจนยกเลิกใบอนุญาตประกอบธุรกิจได้ทันที หากพบว่าธุรกิจนั้นๆ มีความเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2558 ให้อำนาจแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งศาลระหว่างดำเนินการสอบสวนกรณีค้ามนุษย์และโอนทรัพย์สินบางส่วนที่อายัดไว้ให้เหยื่อเพื่อเป็นสินไหมทดแทน

รัฐบาลยังคงสานต่อความพยายามในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยให้เงินสนับสนุนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ผู้ตรวจสอบแรงงาน นักสังคมสงเคราะห์ และข้าราชการกองทัพเรือ นอกจากนี้ ยังมีการ

จัดการอบรมที่เน้นบทแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แนวทางสำหรับดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานและการทำงานชดหนี้ การดำเนินการร่วมมือสอบสวนการค้ามนุษย์ในภาคอุตสาหกรรมการประมง การระงับข้อพิพาทข้อพิพาทขึ้นตอนการสอบสวนที่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของเด็กและความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศสภาพ ตลอดจนการเน้นความร่วมมือด้านการค้ามนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ ภายในระบบยุติธรรม เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายของไทยร่วมมือกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ เพื่อสืบสวนบุคคลต่างด้าวที่เกี่ยวข้องกับการค้าเด็กเพื่อธุรกิจทางเพศและเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณีสัญชาติไทยที่อยู่ต่างประเทศ ถึงแม้จะมีความก้าวหน้าในด้านการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับอัยการ และในขณะทำงานผู้เชี่ยวชาญพหุวิทยาการด้านการค้ามนุษย์ แต่การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ยังจำกัดอยู่ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงบุคลากรเป็นประจำในหมู่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายอัยการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพหุวิทยาการยังคงเป็นอุปสรรคทำให้การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รัฐบาลยังสานต่อความพยายามติดตั้งระบบจัดเก็บข้อมูลระดับประเทศซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานต่างๆ แบ่งปันข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น และในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญาและสำนักงานคดีค้ามนุษย์ในสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อช่วยให้การพิพากษารวดเร็วขึ้นและช่วยแก้ไขปัญหาความจำเป็นของความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการค้ามนุษย์ในหมู่อัยการและผู้พิพากษา หลังจากจัดตั้งแผนกการปราบปรามการค้ามนุษย์แผนกใหม่ขึ้นมา รัฐบาลประกาศว่า คดีใหม่ๆ ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมายบางคนหนีออกนอกประเทศหรือข่มขู่เหยื่อหลังจากที่ศาลอนุญาตให้ประกันตัวได้ ซึ่งมีส่วนเสริมสภาพการณ์ที่ผู้ก่อคดีค้ามนุษย์ไม่ได้รับการลงโทษยิ่งขึ้น รัฐบาลผ่านพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) กำหนดให้ศาลเข้มงวดมากขึ้นในการอนุมัติการขอประกันตัว ซึ่งกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558

รัฐบาลมีความพยายามดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาข้าราชการมีส่วนร่วมคิดการการค้ามนุษย์ แต่ปัญหาทุจริตและข้าราชการมีส่วนร่วมคิดยังคงเป็นอุปสรรคต่อความพยายามปราบปรามการค้ามนุษย์ รัฐบาลออกคำสั่งห้ามเจ้าพนักงานพัวพันกับการค้ามนุษย์และให้คำนิยามชัดเจนว่า การกระทำใดๆ ที่เป็นการอำนวยความสะดวกการค้ามนุษย์ถือเป็นการมีส่วนร่วมคิด โดยคำสั่งนี้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการภายใน 10 วันหลังมีการตั้งข้อกล่าวหา นอกจากนี้ รัฐบาลยังสนับสนุนให้เงินรางวัลแก่ผู้ที่เสนอรายงานที่นำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคิดของเจ้าพนักงาน ตลอดจนจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติทำหน้าที่ประสานนโยบายการต่อต้านการมีส่วนร่วมคิดของเจ้าพนักงาน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะของการทุจริตนี้ ความพยายามการปราบปราม

การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อันรวมถึงการมีส่วนพัวพันของเจ้าพนักงานจึงยังคงไม่เพียงพอ ความกลัวถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทหรือถูกตอบโต้ อาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้สื่อข่าว เจ้าพนักงานรัฐและประชาชนไม่กล้ารายงานหรือแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายไม่กระตือรือร้นติดตามการดำเนินคดีการค้ามนุษย์

2. การคุ้มครอง

ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, especially women and children – ACTIP) เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ ทว่า ความพยายามคัดกรองเชิงรุกยังคงไม่เพียงพอ บางพื้นที่ยังคงมีล่ามให้บริการไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ส่วนหน้ายังมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยบ่งชี้การค้ามนุษย์ไม่เท่ากัน อีกทั้งยังขาดพื้นที่ที่เป็นส่วนตัวสำหรับขั้นตอนการคัดแยกผู้อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลมอบหมายให้คณะกรรมการพิทักษ์การดำเนินการคัดกรองหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ในหมู่หญิงค้าประเวณีและเด็กที่อาจเป็นเหยื่อการค้าประเวณี แรงงานไทย ผู้อพยพชาวโรฮิงจาและบังกลาเทศที่พบระหว่างการเข้าตรวจค้นหรือบนเรือประมง รวมทั้งประชากรกลุ่มเปราะบางอื่นๆ รัฐบาลปรึกษารัฐหรือกับภาคประชาสังคมและปรับปรุงแนวทางมาตรฐานการสัมภาษณ์บุคคลที่อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยลงรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการบังคับใช้แรงงานและพันธนาการหนี กระบวนการใหม่นี้เริ่มใช้เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2559

รัฐบาลยังคงจัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยยังคงส่งตัวเหยื่อไปยังหนึ่งในสถานพักพิงระยะสั้น 76 แห่ง หรือหนึ่งในสถานพักพิงระยะยาว 9 แห่งที่ดำเนินการโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อรับบริการให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การดูแลทางการแพทย์ การทดแทนค่าเสียหายและความช่วยเหลือทางการเงิน การคุ้มครองเหยื่อและพยาน การศึกษาหรือการฝึกอาชีพ ตลอดจนการจ้างงานภายในหรือนอกสถานพักพิง คณะทำงานพิทักษ์การสามารถสัมภาษณ์ผู้อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ไม่ได้รับการระบุตัวในตอนแรกเพิ่มเติมได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารหลายคนถูกส่งตัวออกนอกประเทศอย่างรวดเร็วหรือไม่เต็มใจให้ความร่วมมือเพราะกลัวว่าต้องอยู่ในสถานพักพิงเป็นเวลานานและถูกจำกัดโอกาสการทำงาน ทำให้กระบวนการนี้มีประสิทธิผลค่อนข้างน้อยลงในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ตำรวจยังคงดำเนินความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพกับหน่วยงานต่างชาติด้านการบังคับใช้กฎหมายในคดีการค้าเด็กเพื่อธุรกิจทางเพศที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดชาวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการไม่ได้ปฏิบัติตามกระบวนการรับรองความปลอดภัยของพยานเสมอไป บางครั้งเหยื่อซึ่งรวมถึงเหยื่อที่เป็น

เด็กถูกบังคับให้ให้การต่อหน้าผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำผิดหรือถูกบังคับให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเช่นที่อยู่ ส่งผลให้เหยื่อหลายคนเสี่ยงต่อการถูกแก้แค้น รัฐบาลผ่านพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 2 ซึ่งรายงานระบุว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความคุ้มครองและลดการข่มขู่คุกคามผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด องค์การนอกภาครัฐรายงานว่า พยานยังคงเสี่ยงต่อการถูกข่มขู่คุกคามแม้อยู่ในสถานพักพิงที่ดำเนินการโดยรัฐ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงเพิ่มการคุ้มครองพยานสำหรับเหยื่อ 82 คน ซึ่งหลายคนเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ องค์การนอกภาครัฐยังรายงานถึงความกังวลเกี่ยวกับการขาดทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับเด็กต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยครอบครัวมีส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิดหรือเด็กที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้

ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลเบิกจ่ายเงิน 7.1 ล้านบาท (197,222 เหรียญสหรัฐ) จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลเพื่อมอบให้แก่เหยื่อ 472 คน คุ้มครองเหยื่อจากการดำเนินคดีในการกระทำความผิดที่เป็นผลมาจากการถูกค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม กระบวนการคัดแยกเหยื่อของรัฐบาลไทยมีข้อบกพร่อง อีกทั้งความพยายามเชิงรุกของทางการในการจับกุมและส่งตัวผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลับประเทศอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้เหยื่อเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อซ้ำอีกและถูกปฏิบัติเช่นเดียวกับอาชญากร เป็นไปได้ว่าอาจมีเหยื่อการค้ามนุษย์ซึ่งไม่ได้รับการคัดแยก รวมอยู่ในกลุ่มคนต่างด้าวที่อาจถูกทางการดำเนินคดีทางกฎหมายเพราะขาดเอกสารในช่วงปีที่ผ่านมาและถูกกักกันตัวในสถานกักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่บางครั้งก็แออัดเกินไป

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2548 กำหนดให้เหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เป็นบุคคลไร้สัญชาติอาจได้รับสถานะผู้พักอาศัยถาวรเป็นกรณีไป อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยยังไม่ได้รายงานว่าได้ให้สถานะผู้พักอาศัยถาวรแก่เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวต่างชาติหรือบุคคลไร้สัญชาติคนใด รัฐบาลไม่ได้เสนอทางเลือกที่ถูกกฎหมายอื่นๆ แก่เหยื่อที่เผชิญกับการถูกแก้แค้นหรือชีวิตที่ยากลำบากเมื่อกลับประเทศบ้านเกิด แต่ได้ประสานกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อให้เหยื่อ 99 คนได้ตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม เหยื่อค้ามนุษย์ชาวไทยและชาวต่างชาติที่ไม่ยินยอมให้การหรือดำเนินกระบวนการทางกฎหมายเสร็จสิ้นแล้วถูกส่งตัวกลับประเทศอย่างเป็นทางการเป็นระบบผ่านกระบวนการระหว่างรัฐต่อรัฐรวม 401 คน

3. การป้องกัน

รัฐบาลคงความพยายามป้องกันการค้ามนุษย์ โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสำหรับบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและดำเนินความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ จากเดิม 1,530 ล้านบาท (42 ล้านเหรียญสหรัฐ) ในปีงบประมาณ 2558 เพิ่มขึ้นเป็น 2,080 ล้านบาท (57

ล้านเหรียญสหรัฐ) ในปีงบประมาณ 2559 อีกทั้งจัดโครงการรณรงค์ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และเอกสารแจกจ่าย เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม อัตราการรู้หนังสือที่ต่ำและความหลากหลายทางภาษาในหมู่บุคคลกลุ่มเสี่ยงทำให้คนจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงานได้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รับโทรศัพท์สายด่วนที่พูดภาษาอื่นนอกจากภาษาไทย แต่องค์การนอกภาครัฐมองว่า คุณภาพของบริการนี้ยังไม่สม่ำเสมอ และบางครั้งไม่เพียงพอที่จะแจ้งให้ผู้ใช้บริการทราบว่ามีการละเมิดกฎหมายแรงงานหรือไม่

รัฐบาลจดทะเบียนและออกใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างด้าว 149,623 คนในภาคการประมงและอุตสาหกรรมอาหารทะเล เพื่อพยายามทำให้แรงงานเหล่านี้ในประเทศไทยมีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลดำเนินความพยายามอย่างจำกัดในการกำกับควบคุมผู้จัดหาแรงงานหรือบริษัทผู้ให้บริการด้านการจ้างงานที่เสนอบริการแก่แรงงานอพยพ ในขณะที่แรงงานอพยพที่ใช้ระบบการย้ายถิ่นฐานอย่างเป็นทางการระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลสำหรับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น รัฐบาลทราบว่าปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการประมงส่วนใหญ่เกิดจากการที่แรงงานบางคนไม่เต็มใจทำงานในอุตสาหกรรมนี้เพราะมีสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่

รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) เพื่อปราบปรามการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported, and Unregulated Fishing – IUU Fishing) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบบางส่วนในการคัดกรองเหยื่อการค้ามนุษย์และปรับปรุงสภาพการทำงาน ศปมผ.ตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก 28 ศูนย์ ซึ่งดำเนินการตรวจสอบทั้งที่ทำเรือ ในทะเล และบนฝั่ง เพื่อรับรองว่าเรือประมงเดินเรืออย่างถูกต้องตามกฎหมายและแรงงานมีสัญญาจ้างงาน มีใบอนุญาตทำงานรวมถึงเอกสารประจำตัว และรัฐบาลได้ออมนุ้ติและประกาศใช้กฎระเบียบห้ามแรงงานที่อายุต่ำกว่า 18 ปีทำงานในอุตสาหกรรมอาหารทะเล อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติที่มุ่งแสวงประโยชน์จากแรงงานในอุตสาหกรรมประมงยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด ความล่าช้าในการเอาผิดทางอาญากับเจ้าของกิจการหรือได้กั๊งเรือ อีกทั้งความพยายามปรับปรุงการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น และความร่วมมือในหมู่หน่วยงานควบคุมกฎระเบียบในอุตสาหกรรมประมงยังขาดความต่อเนื่อง ข้อจำกัดด้านการจัดหาและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทำให้เจ้าหน้าที่ในขณะทำงานพบพิพาทการเน้นพิจารณาว่า แรงงานมีสถานะคนเข้าเมืองถูกต้องและมีเอกสารตามกฎหมายหรือไม่ มากกว่าจะมุ่งตรวจหาปัจจัยบ่งชี้ถึงการบังคับใช้แรงงาน

ในการป้องกันการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ครั้ง โดยมิเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น บุคลากรภาคการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่องค์การประชาสังคมเข้าอบรม ตลอดจนจัดสัมมนาต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว รัฐบาลรายงานว่าได้จัดเครือข่ายเฝ้าระวังการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก โดยฝึกอบรมผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ความเสี่ยงสูงให้สามารถระบุและรายงานกรณีดังกล่าวแก่ตำรวจ รัฐบาลดำเนินงานเพื่อลดความต้องการซื้อขายบริการทางเพศ ซึ่งรวมถึงจัดโครงการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณชนเพื่อแจ้งนักท่องเที่ยวและพลเมืองไทยเกี่ยวกับบทลงโทษทางอาญาที่เข้มงวดสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก รัฐบาลตั้งคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children – TICAC) เพื่อปราบปรามการค้าประเวณีและการแสวงประโยชน์จากเด็กโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง รัฐบาลดำเนินความพยายามลดความต้องการแรงงานบังคับใช้ และผ่านพระราชกำหนดการประมงฉบับใหม่ซึ่งอนุญาตให้รัฐบาลสั่งปิดหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการของโรงงานและเพิ่มบทลงโทษทางอาญาสำหรับนายจ้างในอุตสาหกรรมประมงและโรงงานแปรรูปอาหารทะเลที่จ้างแรงงานที่ไม่มีใบอนุญาตพำนักและทำงานในประเทศไทย

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยในมุมมองของสหรัฐอเมริกา

จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2559 ของสถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย (2560, ออนไลน์) พบว่า ประเทศไทยถูกจัดกลุ่มให้อยู่ในกลุ่ม Tier 2 อยู่ในกลุ่มประเทศที่ต้องจับตามอง โดยเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ ทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณีเหยื่อการค้ามนุษย์ชาวไทยและแรงงานต่างชาติ บางส่วนของแรงงานถูกบังคับ ขู่ขู่หรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนหนึ่งถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง โรงงานต่างๆ ภาคการเกษตรและงานรับใช้ตามบ้าน รวมถึงถูกบังคับให้ขอทานตามถนน แรงงานอพยพที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อาจถูกส่งกลับประเทศโดยขาดการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพในการหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ การค้ามนุษย์เพื่อบังคับค้าประเวณียังคงเป็นปัญหาสำคัญในอุตสาหกรรมธุรกิจทางเพศที่กว้างขวาง ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากไทย

ลาว เขมร เวียดนามและพม่าตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณีในไทย ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านสำหรับเหยื่อค้ามนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังกลาเทศ อินเดียและพม่า ซึ่งตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศหรือเป็นแรงงานบังคับใช้ในประเทศที่สาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก ชาวไทยตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ถูกบังคับใช้แรงงานหรือทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยและในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศในอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชีย และตะวันออกกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขาและบุคคลไร้สัญชาติในไทยเผชิญการกระทำมิชอบหลายอย่างที่อาจบ่งชี้ว่าพวกเขาเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย พม่า ลาวและเขมรถกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารไอเกะ ห้องในโรงแรม และบ้านพักส่วนบุคคล องค์การนอกภาครัฐภายในประเทศรายงานว่า มีการใช้สื่อสังคมในการแสวงหาเด็กเพื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ เด็กชาวไทย กัมพูชาและพม่าถูกบิดามารดาหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง มีรายงานว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

เหยื่อการค้ามนุษย์จำนวนมากอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างเต็มใจเพื่อหางานทำ โดยมักได้รับความช่วยเหลือจากญาติ เพื่อนจากชุมชนเดียวกันหรือผ่านเครือข่ายจัดหาแรงงานอย่างไม่เป็นทางการ โดยส่วนใหญ่อพยพผ่านช่องทางผิดกฎหมายโดยไม่มีเอกสารระบุดัตลักษณ์บุคคลหรือเอกสารเดินทางจากประเทศต้นกำเนิด การที่ผู้อพยพเดินทางไปมาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้มีการค้ามนุษย์ การลักลอบนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ การลักพาตัว และการขู่กรรโชกผู้อพยพ นักค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่ลงทะเบียนและที่ไม่ได้ลงทะเบียนและมีทั้งชาวไทยและต่างด้าวนำเหยื่อต่างชาติเข้าประเทศโดยใช้ทั้งเส้นทางอพยพอย่างเป็นทางการและเส้นทางลักลอบนำชาวต่างด้าวเข้าประเทศ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง นายหน้าจัดหาแรงงานบางรายเรียกค่าธรรมเนียมสูงหรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต และแรงงานอพยพบางคนต้องกู้หนี้จำนวนมากเพื่อให้ได้งานทำและเสี่ยงที่จะอยู่ในสภาพพันธนาการหนี้ มีนายหน้าจัดหาแรงงานและนายจ้างจำนวนหนึ่งยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคล นอกจากนี้ ชายและหญิงไทยที่เดินทางไปต่างประเทศยังคงพึ่งพานายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่ลงทะเบียนและที่ไม่ได้ลงทะเบียนเพื่อช่วยหา

งานที่ใช้ทักษะต่ำและงานในภาคเกษตร และบางครั้งต้องเผชิญกับการถูกบังคับใช้แรงงานและมีสภาพเป็นแรงงานขี้ดหนี้ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

การค้ำมนุษย์ในภาคอุตสาหกรรมการประมงยังเป็นประเด็นน่ากังวลที่สำคัญ ชายชาวไทย พม่า กัมพูชาและอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อบังคับใช้แรงงานตามเรือประมงของไทยและของต่างชาติ บางคนต้องอยู่บนเรือกลางทะเลนานหลายปีโดยได้รับค่าแรงเพียงเล็กน้อยหรือได้รับค่าจ้างอย่างไม่สม่ำเสมอ และถูกบังคับให้ทำงานวันละ 18-20 ชั่วโมงเป็นเวลาเจ็ดวันต่อสัปดาห์ หรือถูกข่มขู่ ถูกทุบตี ถูกวางยาให้ทำงานนานมากขึ้น และแม้แต่ถูกฆ่าตายเมื่อลี้ภัย พยายามหนี หรือขัดคำสั่ง เหยื่อการค้ำมนุษย์บางรายในอุตสาหกรรมการประมงประสบปัญหากลับบ้านเนื่องจากที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ห่างไกลชุมชน ไม่ได้รับค่าจ้าง และไม่มีเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลที่ถูกกฎหมาย หรือไม่มีวิธีการเดินทางกลับบ้านของตนได้อย่างปลอดภัย (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามการปราบปรามการค้ำมนุษย์ โดยยังมีรายงานว่า เจ้าหน้าที่รัฐของไทยบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องในอาชญากรรมการค้ำมนุษย์โดยตรง แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารจะไม่กล้าแจ้งความถึงอาชญากรรมค้ำมนุษย์และไม่กล้าให้ความร่วมมือกับทางการเนื่องจากไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นกำเนิด อีกทั้ง ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตน ยังมีรายงานว่า เจ้าหน้าที่รับเงินสินบนและเกี่ยวพันโดยตรงกับการขู่กรรโชกเงินแรงงานอพยพและการนำแรงงานอพยพไปขายให้นายหน้า แรงงานอพยพบางคนถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ซึ่งทำให้แรงงานอพยพเหล่านี้มีความเสี่ยงมากขึ้นต่อการถูกแสวงประโยชน์ในการบังคับให้บริการทางเพศ บังคับใช้แรงงาน หรือมีสภาพเป็นแรงงานขี้ดหนี้ มีการกล่าวหาว่า เจ้าหน้าที่บางคนได้รับผลประโยชน์จากการค้ำมนุษย์และอาชญากรรมอื่นๆ ที่กระทำต่อเหยื่อการค้ำมนุษย์ มีรายงานว่าน่าเชื่อถือระบุว่า เจ้าหน้าที่นั้นอนุญาตให้ความคุ้มครองสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศอื่นๆ จากการบุกเข้าค้นหรือการตรวจสอบรวมทั้งสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ำมนุษย์ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ในการขจัดปัญหาการค้ำมนุษย์ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้พยายามอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมการประมงและอาหารทะเล โดยเพิ่มบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาต่อนักค้ำมนุษย์ อนุญาตให้สั่งปิดธุรกิจที่มีการบังคับใช้แรงงาน

และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์ค้ามนุษย์และแจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อเทียบกับปี 2557 แล้ว ในปี 2558 รัฐบาลไทยได้เพิ่มจำนวนการสอบสวน การดำเนินคดี การพิพากษาโทษ และการระบุดัตลักษณ์เหยื่อ จำนวนคดีสอบสวนการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานเพิ่มขึ้น ทว่า การบังคับใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมอาหารทะเลยังคงมีอยู่อย่างกว้างขวาง รัฐบาลไทยเพิ่มความพยายามจัดการกับปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ามนุษย์ กระนั้น การที่เจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนสมรู้ร่วมคิดยังคงเป็นอุปสรรคต่อความพยายามปราบปรามการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยจัดตั้งสำนักงานคดีค้ามนุษย์ในสำนักงานอัยการสูงสุดและแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา พร้อมเพิ่มการฝึกอบรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้พิพากษา ผู้ตรวจสอบแรงงาน นักสังคมสงเคราะห์ และข้าราชการกองทัพเรือ คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญพหุวิทยาการดำเนินการตรวจสอบเรือประมงและโรงงานแปรรูปอาหารทะเลที่อยู่บนฝั่ง และพบว่า มีการละเมิดกฎหมายการใช้แรงงาน 430 กรณี ซึ่งรวมถึงกรณีการค้ามนุษย์ด้วย รัฐบาลดำเนินการขอรับคำแนะนำจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกลุ่มต่างๆ เพื่อปรับปรุงคำถามและกระบวนการระบุดัตลักษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ พร้อมกับว่าจ้างล่ามเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ความพยายามคัดกรองเหยื่อค้ามนุษย์เชิงรุกยังคงจำกัดอยู่ และเจ้าหน้าที่มักไม่สามารถระบุกรณีการค้ามนุษย์ที่ไม่มีการขู่ข่มขู่บังคับโดยกำลังหรือสภาพขัดขืน ในช่วงเวลาการทำรายงานนี้ มีเหยื่อการค้ามนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสถานพักพิงของทางการเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่ออกไปทำงานข้างนอก รัฐบาลไม่ได้เสนอทางเลือกอื่นที่ถูกต้องกฎหมายให้แก่เหยื่อค้ามนุษย์ที่ต้องเผชิญกับการถูกแก้แค้นหรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบากเมื่อถูกส่งกลับประเทศต้นทาง ศาลยกฟ้องคดีหมิ่นประมาทต่อผู้สื่อข่าวสองคนที่รายงานเรื่องการค้ามนุษย์และการสมรู้ร่วมคิดของเจ้าหน้าที่รัฐ อย่างไรก็ตาม ความกลัวการถูกแก้แค้นหรือถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาททำให้ผู้สื่อข่าวไม่ค่อยอยากรายงานอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

ปัญหาที่สำคัญที่กระทบต่อรัฐบาลไทย

จากการที่ประเทศไทยถูกลดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์จาก Tier 2 ลงมา Tier 3 ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทย (โชติกา ชุ่มมี, ออนไลน์, 2558) ดังนี้ ประการแรก

1. ภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐฯ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าประมง เช่น กุ้งและทูน่า จากการที่ประเทศไทยเคยถูกจัดอันดับให้อยู่ Tier 3 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้งค่อนข้างมาก เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลักของสินค้าประเภทกุ้งและปลาทูน่าของประเทศไทย (share 40% และ 20% ตามลำดับ)

รวมทั้งยังอาจมีผลในเชิงจิตวิทยาที่ประเทศคู่แข่งทางการค้านำไปขยายผลเพื่อโจมตีอุตสาหกรรม การค้าของไทยว่ามีการค้ามนุษย์ใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ

2. ส่งผลต่อภาพพจน์ของประเทศไทยในเวทีโลกและอาจมีผลกระทบต่อแนวโน้ม การลงทุน และการระงับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แม้ว่าปัจจุบันสหรัฐฯ จะยังไม่มีมาตรการคว่ำ บาตรทางการค้ากับประเทศไทยก็ตาม แต่สาระสำคัญ คือ ข่าวสารที่ได้ถูกกระจายออกไปแล้ว ได้ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก และอาจทำให้บริษัทข้ามชาติบางแห่งทบทวน นโยบายการลงทุน นอกจากนี้ประเทศไทยยังอาจสูญเสียความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การค้าและไม่เกี่ยวข้องกับมนุษยธรรม รวมทั้งอาจถูกสหรัฐฯ คัดค้านไม่ให้ได้รับการให้ความ ช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เป็นต้น

3. ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศและปัญหาสังคม เนื่องจากประเทศไทยถูกมอง จากนานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐฯ ว่าเป็นประเทศที่มีการค้ามนุษย์ครบทั้ง 3 สถานะ หมายถึง เป็นทั้งประเทศที่เป็นต้นทางของการค้ามนุษย์ เป็นประเทศที่เป็นทางผ่านของการค้ามนุษย์และเป็น ประเทศที่มีการค้ามนุษย์ ทำให้มีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมทั้งกลุ่มขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นคนหลายชาติพันธุ์ แอบแฝงทำงานอยู่ในประเทศไทยและส่วนใหญ่มักจะทำงานในลักษณะที่ ผิดกฎหมายและก่ออาชญากรรม ทำให้ยากต่อการตรวจสอบและควบคุม

สรุป

การศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ในบทที่ 3 มีผลการศึกษาที่ตอบ วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สรุปได้ดังนี้

จากการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ในปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้าน การค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการ ดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการ ป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งรัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และ ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพใน การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่า รัฐบาลไทยมุ่งดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินคดี รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ 2) การคุ้มครอง ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, especially women and children – ACTIP) โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลยังคงจัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2548 กำหนดให้เหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เป็นบุคคลไร้สัญชาติอาจได้รับสถานะผู้พักอาศัยถาวรเป็นกรณีไป และ 3) การป้องกัน รัฐบาลลงความพยายามป้องกันการค้ามนุษย์ โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสำหรับบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและดำเนินการความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ อีกทั้งจัดโครงการรณรงค์ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และเอกสารแจกจ่าย เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมพ.) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบบางส่วนในการคัดกรองเหยื่อการค้ามนุษย์และปรับปรุงสภาพการทำงาน ป้องกันการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก รัฐบาลตั้งคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children – TICAC) เพื่อปราบปรามการค้าประเวณีและการแสวงประโยชน์จากเด็กโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง รัฐบาลดำเนินการความพยายามลดความต้องการแรงงานบังคับใช้

ผลกระทบต่อรัฐบาลไทย ในภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้งค่อนข้างมาก เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลักของสินค้าประเภทกุ้งและปลาทูน่าของประเทศไทย นอกจากนี้ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของประเทศไทยในเวทีโลกและอาจมีผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุน และการระงับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งอาจถูกสหรัฐฯ คัดค้านไม่ให้ได้รับการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เป็นต้น และยังมีส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและปัญหาสังคม เนื่องจากประเทศไทยถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ เป็นทางผ่านของการค้ามนุษย์และเป็นประเทศที่มีการค้ามนุษย์

บทที่ 4

แนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ในประเทศไทย

การศึกษาในบทที่ 4 มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยจัดลำดับการศึกษาดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา
2. นโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
3. ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
4. 8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
5. แนวทางเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
6. สรุป

วิเคราะห์ปัญหา

สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายคุ้มครองเหยื่อที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Victims of Trafficking and Violence Protection Act, 2000) แล้วกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทางการทูตของสหรัฐอเมริกาที่ประจำอยู่ในประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความมั่นคงจัดทำรายงานประจำปี (Trafficking in Persons Report) ว่าประเทศนั้นๆ ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดหรือไม่อย่างไร ซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำประกอบด้วย

1. รัฐบาลควรห้ามการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรงและควรลงโทษการกระทำดังกล่าว
2. ควรกำหนดบทลงโทษที่ร้ายแรงต่อผู้กระทำผิดที่มีเหยื่อของการค้ามนุษย์เพื่อการบริการทางเพศที่เป็นเด็กไม่รู้ผิดชอบชั่วดี หรือเป็นการข่มขืน ลักพาตัวหรือกระทำให้เหยื่อเสียชีวิต
3. ควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดและรุนแรงพอที่จะยับยั้งการค้ามนุษย์ในรูปแบบร้ายแรงเพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์อีก
4. รัฐบาลต้องแสดงไว้ซึ่งความพยายามอย่างจริงจัง

จากปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ส่งผลให้ไทยถูกลดระดับลงไปอยู่ในเทียร์ 3 หรือบัญชีดำประเทศที่มีการค้ามนุษย์รุนแรงในปี 2557 และต่อเนื่องมาถึงปี 2558 จนกระทั่งปี 2559 ที่ผ่านมา สหรัฐฯ ได้จัดอันดับให้ไทยพ้นจากบัญชีดำ มาอยู่ที่เทียร์ 2 เฝ้าระวัง และไทยก็ยังไม่สามารถได้อันดับขึ้นไปอยู่เทียร์ 2 ได้ ในปีนี้ นายเร็กซ์ ทิลเลอร์สัน รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐฯ และนางอวิงกา ทรมป์ บุตรสาวของนายโดนัลด์ ทรมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ ทิปรีพอร์ต จากกระทรวงต่างประเทศในกรุงวอชิงตัน โดยไทยอยู่ในระดับเทียร์ 2 เฝ้าระวังตามเดิม โดยในรายงานระบุว่า แม้ที่ผ่านมารัฐบาลไทยจะใช้ความพยายามอย่างมากในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ แต่รัฐบาลไทยยังไม่เอาจริงจังกับการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในขบวนการค้ามนุษย์

ประเทศไทยได้ประกาศให้วันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี เป็น “วันต่อต้านการค้ามนุษย์” เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เกิดความตระหนักถึงภัยร้ายแรงของการค้ามนุษย์ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบ ทั้งการปรับเปลี่ยนวิธีการ และการแอบแฝงมาในรูปการทำธุรกิจการค้าหรือบริการต่างๆ ทำให้ต้องมีการออกมาตรการและกฎหมายที่เอาผิดผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากคดีการค้ามนุษย์ และรัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศให้ลดลงและค่อยๆ หดสิ้นไปจากสังคมไทย โดยเร่งรัดให้ทุกภาคส่วนบูรณาการการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดจากการค้ามนุษย์และสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย TVPA ในการจัดระดับในรายงานประจำปีสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report 2017) หรือ TIP Report 2017 โดยรัฐบาลจะต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างยั่งยืน

นโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

นโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559 แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ส่วน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) คือ

1. ส่วนบทนำ ความเป็นมา หลักการ และวัตถุประสงค์ มีเนื้อหาโดยสรุป กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2546 เห็นชอบนโยบายและแผนระดับชาติ เรื่อง การป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ

(พ.ศ. 2546-2553) ใช้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานป้องกัน ต่อมารัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านการค้ามนุษย์และกำหนดนโยบายเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2548 ณ ทำเนียบรัฐบาล นอกจากนี้ประเทศไทยได้ลงนามในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์เฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Woman and children) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 มีความร่วมมือระดับรัฐมนตรีระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (กัมพูชา จีน พม่า เวียดนามและไทย) และมีการลงนามเมื่อเดือนตุลาคม 2547 ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเป็นทิศทางการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนา กลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนรวมถึงการพัฒนาและบริหารข้อมูล

1.2 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559) ระยะเวลาของแผน 6 ปี (พ.ศ. 2554-2559)

2. ส่วนที่ 1 สถานการณ์การค้ามนุษย์และแนวโน้มประเทศไทยมีสถานะความ เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในฐานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง รูปแบบการค้ามนุษย์ พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับเส้นทางการค้ามนุษย์จะเป็นเส้นทางที่ ซับซ้อนกับเส้นทางของการลักลอบเข้าออกเมืองและทำงานเป็นเครือข่าย ส่วนด้านการป้องกันและ ปราบปราม รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและมีการจัดทำบันทึกตกลงระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคี และพหุภาคีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (กัมพูชา จีน พม่า เวียดนามและ ไทย) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเรื่อง การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การลักลอบ เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติกับเรื่องการค้ามนุษย์ที่มีความใกล้เคียงเป็นความเสี่ยง ที่ผู้เสียหายเต็มใจและไม่มีความเลือก

3. ส่วนที่ 2 นโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ข้อ คือ

3.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3.2 ให้ความสำคัญและผลักดันมาตรการป้องกัน การดำเนินคดีการคุ้มครองช่วยเหลือและพัฒนากลไกเชิงนโยบายและขับเคลื่อนและการพัฒนาและบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

3.4 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

3.5 ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวดในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์และองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน

1. ด้านการป้องกัน (Prevention) มีเป้าประสงค์ให้ประชาชนตระหนัก และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งให้ครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่การดูแลบุตรหลาน มีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

2. ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) เพื่อให้ผู้เสียหายแบบร่วมมือในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักอัยการสูงสุด ศาล เป็นเจ้าภาพหลัก

3. ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรการที่กำหนด โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน

4. ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน เพื่อส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ

5. ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล เพื่อบ่งชี้สถานการณ์ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การติดตามสถานภาพของผู้เสียหายและการติดตามการค้ามนุษย์ โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

4. ส่วนที่ 3 กลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และแหล่งที่มาของงบประมาณกลไกการบริหาร แบ่งเป็น 2 ระดับระดับชาติ กำหนดให้มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ

4.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปคม.) มีนายกรัฐมนตรื เป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการค้ำมนุษย์ กำหนดแผนยุทธศาสตร์มาตรการในการป้องกันและปราบปราม การค้ำมนุษย์สั่งการและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดหาข้อมูลแบบบูรณาการเพื่อประโยชน์ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

4.2 คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม การค้ำมนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) กำหนดให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ จัดทำและกำกับการดำเนินงานตามแผนให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการ ในการ ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รมรงค์ และให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป และจัดให้มีการรายงานผล การติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงาน

นอกจากนี้ยังมีคณะอนุกรรมการตามประเด็นฯ ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน 2 ระดับพื้นที่ มีคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ทุกจังหวัด เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนาจการ สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องการ ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ภายในจังหวัดแหล่งที่มาของงบประมาณ กองทุนเพื่อการ ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ำ มนุษย์

5. ส่วนที่ 4 การติดตามและประเมินผล เป็นระยะ แบ่งเป็น 1 ปี 3 ปี และ 6 ปี มีการ จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการบริหาร การ ดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์จากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ สามารถแบ่ง ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน

เป้าประสงค์

1. ประชาชน ตระหนัก และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ำ มนุษย์

2. ครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลาน

กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชาชนทั่วไป
2. กลุ่มเสี่ยง
3. ภาศึเครือข่าย ได้แก่ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร

ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ

4. นักธุรกิจการท่องเที่ยว

มาตรการ/กลยุทธ์

1. รณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างปลอดภัย ความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

2. สร้างจิตสำนึก และเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาศึเครือข่าย และนักธุรกิจการท่องเที่ยว

3. ส่งเสริมกลไกชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

4. ส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว

5. ผลักดันให้มีการบรรจุเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และการค้ามนุษย์ไว้ใน การเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบการศึกษาทุกระดับ

6. ส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อมิให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

7. จัดสรรทรัพยากร และรูปแบบการดำเนินงานป้องกันให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ของพื้นที่ทั้งสถานะต้นทาง สถานะทางผ่านและสถานะปลายทาง

ผู้รับผิดชอบ

เจ้าภาพหลัก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สื่อมวลชน

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี

เป้าประสงค์

1. ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด
2. ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ค้ามนุษย์/ผู้กระทำผิด
2. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
3. ผู้เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการดำเนินคดี

มาตรการ/กลยุทธ์

1. เสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ทั้งทางแพ่งและอาญา
2. ผลักดันเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีไว้ในหลักสูตรของ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และสถาบันงานสอบสวน สถาบันนิติบัณฑิต และสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง
3. สนับสนุนการปราบปรามผู้กระทำ ผิดและขบวนการอาชญากรรม ทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยการใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา การให้ความช่วยเหลือทางอาญา การสืบพยานในต่างประเทศ การยึดอายัดทรัพย์สินในต่างประเทศ และการนำตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย
5. ผลักดันให้มีการปรับปรุง/แก้ไขกฎหมายที่มีความคาบเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์พร้อมทั้งกำหนดโทษไว้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์
6. สนับสนุนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ
7. ผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย
8. ผลักดันให้มีองค์กร/คณะที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์เพื่อวินิจฉัย และให้คำแนะนำการดำเนินคดีที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและคาบเกี่ยวกับคดีอื่นๆ
9. สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน
10. แก้ไขกฎหมายการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จาก 24 ชั่วโมง เป็น 7 วัน

11. ทบทวนวิธีการและขั้นตอนการดำเนินคดีให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลง
ต่างๆ

12. เร่งรัดให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีระเบียบว่าด้วยการกำหนดค่า
สินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
พ.ศ. 2551

13. สนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามจาก
กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผู้รับผิดชอบ

เจ้าภาพหลัก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาล

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวง

การต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอก

เงิน

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

เป้าประสงค์

ผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
2. พยานและบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน
3. ภาคราชการที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งภายใน

และนอกประเทศ

มาตรการ/กลยุทธ์

1. จัดทำมาตรฐานและคู่มือของประเทศในการช่วยเหลือ คุ้มครอง และส่งกลับ
2. พัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการและพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการ
คุ้มครองช่วยเหลือให้มีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานที่กำหนด และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย
จากการค้ามนุษย์

3. ส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจร ในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางการค้า
มนุษย์ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง/จัดหาสถานคุ้มครองหรือสถานพักพิงผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยองค์กรภาคเอกชนตามมาตรฐานที่กำหนด
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ
7. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคนไทยในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้เสียหายก่อนการส่งกลับประเทศไทย
8. พัฒนาระบบการให้บริการล่ามเพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
9. สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความลับของ

ข้อมูล

ผู้รับผิดชอบ

เจ้าภาพหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย องค์กร

เอกชน องค์กรศาสนา

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน

เป้าประสงค์

การส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ทั้งในและระหว่างประเทศ

มาตรการ/กลยุทธ์

1. เสริมสร้างความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ การหาตลาดแรงงานสำหรับผู้หญิง

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาคเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัยอย่างแข็งขันและต่อเนื่อง

3. เสริมสร้างและเพิ่มพูนความเป็นหุ้นส่วนระหว่างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

4. ดำเนินขั้นตอนการแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประเทศไทย สามารถให้สัตยาบันพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรี และเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

5. ทบทวนและประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

6. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการ และเพื่อขจัดปัจจัยเสี่ยงต่อกระบวนการค้ามนุษย์

7. ส่งเสริมศักยภาพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางมาตรการ และการดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายประชาคมที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน เพื่อป้องกัน ฝ้าระวัง สืบเสาะ ติดตาม และช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการติดตาม ฝ้าระวัง ควบคุมบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดจากการกระทำผิดซ้ำ

ผู้รับผิดชอบ

เจ้าภาพหลัก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล

เป้าประสงค์

การบ่งชี้สถานการณ์ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การติดตามสถานภาพของผู้เสียหาย และการติดตามเส้นทางการค้ามนุษย์

กลุ่มเป้าหมาย

ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งภายในและต่างประเทศ

มาตรการ/กลยุทธ์

1. ผลักดันให้มีระบบข้อมูลการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด
2. สร้างความร่วมมือให้เครือข่ายนำเข้าข้อมูลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. สร้างกลไก/ระบบการรายงานของภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือและส่งต่อ
4. สนับสนุนการพัฒนา ระบบ Software และระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
5. พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระดับประเทศและระหว่างประเทศเพื่อการประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี
6. พัฒนาช่องทางให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ควรรู้ทั้ง สิทธิบทบาทหน้าที่และกรณีที่ควรเฝ้าระวัง
7. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของกระบวนการค้ามนุษย์ทั้งของประเทศตามชายแดนและภูมิภาค
8. พัฒนากลไก / ระบบข้อมูลการเฝ้าระวังและการรับแจ้งเบาะแสของอาสาสมัครให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ
9. พัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปั่งชี้ สถานการณ์และติดตามกระบวนการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง
10. พัฒนาระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
11. ส่งเสริม / สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข่าวสารระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับพื้นที่

ผู้รับผิดชอบ

เจ้าภาพหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงสาธารณสุข

8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์

พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ได้ประกาศแผนปราบปรามการค้ามนุษย์ของ
กระทรวงมหาดไทยปี 2559 ภายใต้อำนาจ 8 มาตรการสำคัญ (พระราชบัญญัติ, 2559 : 19) ประกอบด้วย

1. การป้องกัน
2. การสกัดกั้น
3. การปราบปราม
4. การเพิ่มประสิทธิภาพ การเข้าถึงเครือข่ายในพื้นที่
5. การเพิ่มประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร
6. การช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์
7. การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบบูรณาการและ
8. ด้านการประชาสัมพันธ์

โดยมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนทั้งด้านการป้องกันการดำเนินคดี และการให้ความ
คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกำหนดนโยบายการขับเคลื่อนแผนงานป้องกัน
และปราบปรามการค้ามนุษย์โดยสนับสนุนให้จังหวัด อำเภอ ปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
เข้มงวดกวดขัน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบในพื้นที่ตามนโยบายของ
รัฐบาล ใน 5 ภารกิจ

1. เน้นการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อดำเนินการกับ
ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ และเพิ่มความเข้มข้นในการลงพื้นที่สืบสวน สอบสวนและขยายผลให้
เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มขบวนการค้ามนุษย์

2. ตั้งชุดปฏิบัติการพิเศษปราบปรามการค้ามนุษย์ กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วออกคุ้มครอง หรือตรวจสอบพื้นที่ที่ได้รับแจ้งเบาะแส
ทั้งสถานบริการ ร้านจำหน่ายสุรา โรงแรม โรงงานหรือแหล่งอบายมุขอื่นที่เข้าข่ายเกี่ยวเนื่องกับ
การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเป้าหมายที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ เช่น จังหวัด
ชายทะเลที่มีแรงงานประมง จังหวัดที่มีนิคมอุตสาหกรรม

3. ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็น“กลไกเฝ้าระวังทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่” โดยประชาชนที่พบเห็นการกระทำผิดที่เข้าข่าย ค้ามนุษย์ทุกรูปแบบสามารถแจ้งเบาะแสของการกระทำ ความผิดผ่านกลไกของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด อำเภอทุกแห่ง

4. เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาสัญชาติและการกำหนดสถานะบุคคล ให้แก่กลุ่มคนไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อยชาวเขาที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายซึ่งถือเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวเพื่อเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงในการค้ามนุษย์อีกทางหนึ่ง

5. เพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งจะมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมทั้งด้านกฎหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การสืบสวนจับกุมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตามกฎหมายและ เป็นไปตามมาตรฐานสากล

กระทรวงมหาดไทยจะเร่งรัดดำเนินการตามนโยบายปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามและความตั้งใจจริงของรัฐบาลไทยในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

แนวทางเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

ปัญหาการค้ามนุษย์ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่ทั่วโลกมีการรณรงค์ให้รัฐบาลทุกประเทศทั่วโลกต้องกวาดขัน ป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการค้ามนุษย์ที่นำเด็ก สตรี แรงงานต่างชาติมาทำทาสกรรมในลักษณะ “ล่อลวงทางเพศ-บังคับให้ขายบริการทางเพศ” ซึ่งหลายประเทศโดยเฉพาะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนามักจะเจอกับปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ารัฐบาลไทยมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดังจะเห็นได้จากรายงานความก้าวหน้า และผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทย ประจำปี 2559 ที่กระทรวงการต่างประเทศ โดยมีนางนภา เศรษฐกร รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พลตำรวจเอก ชรรณศักดิ์ วิชชาริยะ ที่ปรึกษา สบ. 10 (ด้านการบริหาร) และพลตำรวจโท ไกรบุญ ทรวดทรง ผู้บัญชาการ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ อธิบดีกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้ง นายสมบัติ นิเวศรัตน์ รองอธิบดีกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เข้าร่วมรายงานดังกล่าว ซึ่งเป็นรายงานประจำปีของไทยเพื่อเผยแพร่สถานการณ์การค้ามนุษย์และความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการมนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ (1) ด้านนโยบาย (Policy) (2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) (3) ด้านการคุ้มครอง

(Protection) (4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) รวมทั้งแผนการดำเนินงานในอนาคต

สรุปความก้าวหน้าและความสำคัญในปี 2559 ดังนี้

1. ด้านนโยบาย (Policy) รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้วางพื้นฐานและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และมีพัฒนาการที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับ ในปี 2559 รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์แบบองค์รวม ไม่ยอมรับการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิง (Zero Tolerance) จัดทำแผนปฏิบัติการ 24 ข้อ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเป็นการดำเนินการอย่างมีบูรณาการภายใต้ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคมและสื่อมวลชนของไทยและต่างประเทศ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกา มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับปีงบประมาณ 2560 เพื่อแก้ไขการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 23.88 จากปีงบประมาณ 2559 และมีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีค้ามนุษย์ จนเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ไทยบรรลุเป้าหมายในการขจัดการค้ามนุษย์ออกไปจากประเทศไทยอย่างยั่งยืนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามของไทยตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560-2579) และแผนยุทธศาสตร์ 4 ปีของกระทรวงการต่างประเทศ (2558-2561) ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และเพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้วย

2. ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) รัฐบาลได้เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมบูรณาการของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ส่งผลให้การดำเนินการทางกฎหมาย มีคุณภาพและความรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยให้การค้ามนุษย์มีต้นทุนสูงและไม่มีผลตอบแทน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ในปี 2559 ปราบกคดีค้ามนุษย์จำนวน 333 คดี และมีการสั่งฟ้อง 301 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และร้อยละ 19.92 ตามลำดับ มีจำนวนผู้ต้องหา 268 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 ยึดทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 307 หรือคิดเป็นเงิน 784 ล้านบาท มีการเอาผิดกับเจ้าหน้าที่รัฐที่พัวพันกับการค้ามนุษย์จำนวน 45 คน (ระหว่างปี 2556-2559) ซึ่งในปี 2559 เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 คน

3. ด้านการคุ้มครอง (Protection) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อสร้างชีวิตใหม่และกลับคืนสู่สังคมได้ รวมทั้งป้องกันการตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ซ้ำใน

อนาคต และให้ความสำคัญแก่การให้ความคุ้มครองกลุ่มที่มีความเปราะบาง โดยได้ดำเนินการบนพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการไม่เลือกปฏิบัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และการให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย ทั้งนี้ การดำเนินการที่สำคัญในปี 2559 รวมถึงการขยายโอกาสการทำงานของผู้เสียหาย โดยจัดหางานให้ผู้เสียหาย 196 คนทั้งภายในและภายนอกสถานคุ้มครอง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ถึง 3.51 เท่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติขยายระยะเวลาในการอนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ำมนุษย์สามารถพำนักต่อในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 ปีเป็น 2 ปี ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการกลั่นกรองและสัมภาษณ์เหยื่อ พัฒนาขีดความสามารถและเพิ่มจำนวนล่ามและเจ้าหน้าที่ดูแลเหยื่อการค้ามนุษย์ ปรับปรุงการให้การดูแลเหยื่อค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครอง และสอดคล้องดูแลกลุ่มเสี่ยงเช่นสตรีและเด็ก

4. ด้านการป้องกัน (Prevention) รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิของแรงงานทุกสัญชาติในประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีการปรับปรุงระบบบริหารแรงงานต่างด้าว อาทิ การลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวในไทยทั้งหมด 2.66 ล้านคน โดยเป็นแรงงานที่เดินทางเข้าไทยตามบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านกว่า 381,000 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้านั้นร้อยละ 64 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อเพิ่มอัตราโทษกรณีความผิดที่กระทำต่อแรงงานเด็ก รวมถึงการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง การจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานทั้งชาวไทยและต่างด้าว นอกจากนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือเหยื่อค้ามนุษย์ อาทิ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการว่าจ้าง ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ศูนย์สวัสดิภาพและชरणมาภิบาลแรงงานประมง และศูนย์บัญชาการต่อต้านประมงผิดกฎหมายเพื่อบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคการประมงด้วย นอกจากนี้ ไทยยังได้ยื่นสัตยาบันสารอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006 และไทยยื่นสัตยาบันสารแห่งอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล ค.ศ. 2006 ด้วย

5. ด้านความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ (Partnership) โดยที่ประเด็นการค้ามนุษย์เป็นประเด็นข้ามชาติ รัฐบาลไทยจึงได้เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งภายในประเทศและกับต่างประเทศอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ทั้งมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติด้วย โดยขยายความร่วมมือแบบบูรณาการอย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือในกรอบภูมิภาคด้วย ไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ACTIP) ความร่วมมือกับออสเตรเลียในโครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP) และใน

กระบวนการบาทลี นอกจากนี้ ไทยยังมีความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในการดำเนินการและพัฒนาบุคลากรด้านการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมการทำงานร่วมกับสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อให้มีความเข้าใจและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ต่อไป

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงผลงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในปีพ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา ดังนี้

1. การออกกฎหมาย/แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามและลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ให้มีความชัดเจนและเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้น โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและยึดทรัพย์สินในคดีค้ามนุษย์มากที่สุดในรอบหลายปี เป็นจำนวนเงินถึง 784 ล้านบาท

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี ชั้นพนักงานสอบสวนดำเนินคดีเพิ่มขึ้นจาก 317 ในปี 2558 เป็น 333 คดี ชั้นพนักงานอัยการ ยื่นฟ้อง 310 คดี สั่งไม่ฟ้องเพียง 1 คดี และในชั้นศาลใช้ระยะเวลาพิพากษาลดลงอย่างต่อเนื่องจากทั้งหมด 330 คดี ใช้เวลาภายใน 3 เดือน 69 คดี (ร้อยละ 21) ภายใน 6 เดือน 169 คดี (ร้อยละ 49) ภายใน 1 ปี 295 คดี (ร้อยละ 90) และมากกว่า 1 ปี มีเพียง 35 คดี (ร้อยละ 10)

3. การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ในปี 2556 – ปัจจุบัน ได้มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 52 ราย ซึ่งหากประชาชนพบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐรายใดเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถแจ้งเบาะแสไปที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม โทร. 1300 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และหากนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด ก็จะได้รับเงินค่าตอบแทนตามฐานความผิดด้วย

4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นลำดับต้นของประเทศ จำนวนมากถึง 3,208 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 23.88 ทั้งนี้ ร้อยละ 20 ได้จัดสรรให้สำหรับแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์หรือ IUU ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งสมมายาวนาน ซึ่งก็ต้องขอขอบคุณพี่น้องชาวประมงที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบเรือและแรงงานบนเรือ เป็นการช่วยลดความเสี่ยงต่อการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

5. การพัฒนาระบบการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยปรับปรุงบริการให้ได้ตามมาตรฐานสากล เช่น 1) อนุญาตให้ผู้เสียหายอยู่และทำงานในไทยได้ 2 ปี หลังสิ้นสุดคดี เพิ่มประเภทงานให้ผู้เสียหายทำงานนอกสถานคุ้มครองได้ทุกประเภท โดยมีผู้เสียหายทำงานทั้งในและ

นอกสถานคุ้มครอง รวม 196 คน (จากเดิมปี 2558 จำนวน 47 คน) 2) ออกมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่เหมาะสม วันละ 300 บาท เพื่อจูงใจให้ทำงานระหว่างการคุ้มครองและให้ความร่วมมือดำเนินคดี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลจะเดินหน้าแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ต้องยอมรับว่ายังมีข้อท้าทายจากการแก้ไขปัญหาคาดหวังจากสังคมที่ต้องการให้การค้ามนุษย์หมดสิ้นไปจากสังคมไทย ซึ่งต้องอาศัยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยนายกรัฐมนตรีกล่าวถึงการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงานอัยการสูงสุด มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเข้มข้น และพนักงานสอบสวนต้องทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพทำความเข้าใจให้ตรงกัน โดยเฉพาะการตีความการค้ามนุษย์ในระหว่างการคัดแยกผู้เสียหาย รัฐบาลไม่เคยกำหนดให้มีคดีนโยบาย ไม่ได้มุ่งหวังที่ปริมาณคดี แต่ทุกหน่วยงานต้องดำเนินคดีเชิงคุณภาพเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เสียหายและบุคคลกลุ่มเสี่ยง

ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งดำเนินคดีทั้งทางอาญาและทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกรายที่เข้าไปเกี่ยวข้อง และลดระยะเวลาในการดำเนินคดีให้รวดเร็วยิ่งขึ้น และขอให้กระทรวงยุติธรรม เร่งติดตามผลการดำเนินคดีทุกรายอย่างต่อเนื่อง

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลของแต่ละหน่วยงานลงในระบบฐานข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้มีความเป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีกลไกรวมทั้งโครงสร้าง และบุคลากรเฉพาะทางรับผิดชอบ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ระบบและการดำเนินการมีความยั่งยืน

ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หาทางเลือกเพิ่มเติมให้แก่ผู้เสียหาย เช่น การเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนสามารถจัดตั้งสถานคุ้มครองผู้เสียหาย นอกเหนือจากของรัฐ และกำหนดแนวทางการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ค่าจ้างค่าแรงค้างจ่าย หรือค่าตอบแทนอื่นให้แก่ผู้เสียหาย เป็นต้น โดยให้ประสานความร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับประโยชน์มากขึ้น

ให้กระทรวงแรงงานพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองแรงงานทั้งคนไทยและคนต่างด้าว ให้เข้าถึงสิทธิที่พึงจะได้รับมากขึ้น รวดเร็วขึ้นและแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล จัดระเบียบบริษัทและนายหน้าจัดหางาน เพื่อตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากแรงงาน

ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตรวจตราสถานบริการไม่ให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณี และที่แฝงมากับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกับเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และต้องขอขออนุญาตกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่รับเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ประชาสัมพันธ์ (Infight VDO) เพื่อสร้างการรับรู้ถึงภัยของการค้ามนุษย์ที่แฝงมากับการท่องเที่ยวตามสายการบินต่าง ๆ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รมรณรงค์สร้างการรับรู้เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ในรูปแบบขอทาน โดยให้ความคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนขอทานให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมใช้ชีวิตได้อย่างปกติ และไม่กลับมาเป็นขอทานซ้ำอีก

นายกรัฐมนตรีได้เน้นย้ำว่า ประเทศไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้โดยลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน หรือพลัง “ประชารัฐ” และความร่วมมือในระดับประเทศ ระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาค รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในกรอบสหประชาชาติ ซึ่งต้องขอขออนุญาตทุกๆ ท่าน และทุกๆ ภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเข้มแข็ง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังยืนยันว่าจะดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มงวดและจะเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาและสามารถบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาค้ามนุษย์ที่ตรงประเด็น รวมทั้งนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

นายกรัฐมนตรีได้กล่าวขอให้เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของรัฐบาลในการดำเนินการป้องปรามและป้องกันการค้ามนุษย์และช่วยเหลือให้ผู้ที่กำลังเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์หลุดพ้นจากกระบวนการค้ามนุษย์ทั้งแรงงาน สตรี และเด็กให้กลับคืนสู่สังคม และเราจะร่วมมือกันด้วยความมุ่งมั่นเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการเพิ่มบทลงโทษผู้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเมื่อวันที่ 27 มกราคมที่ผ่านมา ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และมีผล

บังคับใช้แล้วในปัจจุบัน ทั้งนี้ พ.ร.บ. ดังกล่าวมีการระบุเหตุผลในการประกาศใช้ไว้ตอนหนึ่งว่า ...โดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยแก้ไขบทนิยามคำว่า แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเรียกค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และกำหนดฐานความผิดซึ่งได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปีให้ทำงาน หรือให้บริการ อันอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกาย หรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลนั้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดังกล่าว มีสาระสำคัญหลักๆ ดังนี้
มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ท้อถอล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

2. เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมาย ความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามวรรคสอง หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น
2. ชูเจ็ญด้วยประการใดๆ
3. ใช้กำลังประทุษร้าย
4. ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
5. ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้และจากลักษณะความผิดดังกล่าวมีการเขียนแก้ไขเพิ่มเติมทลงโทษให้รุนแรงมากขึ้น อันปรากฏอยู่ในมาตรา 52

“ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปีและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่ถึงสิบห้าปีหรือผู้มีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท”

และในมาตรา 53 นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท แต่ถ้าเป็นการกระทำแก่บุคคลตามมาตรา 52 วรรคสอง หรือมาตรา 53 วรรคสาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตราดังกล่าว แล้วแต่กรณี รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติม ที่ปรากฏขึ้นมาใหม่ในมาตรา 56/1 ที่บัญญัติไว้ที่น่าสนใจ คือ

“ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะ หรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุกรุกให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือหนทาง หรือเมื่อ

พิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้วศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้”

สรุป

การจัดทำในบทที่ 4 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ จากการศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่านโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559 ประเทศไทยได้ลงนามในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์เฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to prevent Suppress and punish trafficking in Persons Especially Woman and children) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 มีความร่วมมือระดับรัฐมนตรีระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (กัมพูชา จีน พม่า เวียดนามและไทย) ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

สถานการณ์การค้ามนุษย์และแนวโน้มประเทศไทยมีสถานะความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในฐานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง รูปแบบการค้ามนุษย์พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและมีการจัดทำบันทึกตกลงระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (กัมพูชา จีน พม่า เวียดนามและไทย) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเรื่องการค้ามนุษย์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติกับเรื่องการค้ามนุษย์ที่มีความใกล้เคียงเป็นความเสี่ยงที่ผู้เสียหายเต็มใจและไม่มีทางเลือก

นโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน (Prevention) 2) ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ 4) ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน 5) ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล กลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แบ่งเป็น 2 ระดับ มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.)

ส่วนการติดตามและประเมินผล เป็นระยะแบ่งเป็น 1 ปี 3 ปี และ 6 ปี มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการบริหาร การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วน

8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ตามที่ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ได้ประกาศแผนปราบปรามการค้ามนุษย์ของกระทรวงมหาดไทยปี 2559 ภายใต้ 8 มาตรการสำคัญ (พระราชชาติธุรกิจ, 2559) ประกอบด้วย 1) การป้องกัน 2) การสกัดกั้น 3) การปราบปราม 4) การเพิ่มประสิทธิภาพ การเข้าถึงเครือข่ายในพื้นที่ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร 6) การช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย 7) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบบูรณาการและ 8) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนทั้งด้านการป้องกันการดำเนินคดี และการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกำหนดนโยบายการขับเคลื่อนแผนงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยสนับสนุนให้จังหวัด อำเภอ ปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เข้มงวดกวัดขั้น ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาล

ผลงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในปีพ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา ดังนี้

1. มีการออกกฎหมาย/แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ ประกาศใช้พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามและลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ให้มีความชัดเจนและเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้น

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี ชั้นพนักงานสอบสวนดำเนินคดีเพิ่มขึ้น

3. การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ในปี 2556 – ปัจจุบัน ได้มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น

4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นลำดับต้นของประเทศ จำนวนมากถึง 3,208 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดิม

5. การพัฒนาระบบการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยปรับปรุงบริการให้ได้ตามมาตรฐานสากล

ซึ่งรัฐบาลไทยไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการมนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ (1) ด้านนโยบาย (Policy) (2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) (3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) (4) ด้าน

การป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) รวมทั้งแผนการดำเนินงานในอนาคต

รัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จากการศึกษาวิจัย ได้ค้นพบคำตอบที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้ง 2 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น โดยในบทที่ 5 นี้ จะได้นำเสนอสรุปผลการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

สรุป

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สรุปได้ว่า

ปัจจุบันปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นอาชญากรรมที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เป็นอาชญากรรมในด้านการบังคับใช้แรงงาน และบังคับให้มีการค้าประเวณี และประเทศไทยได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาปัญหาการค้ามนุษย์ โดยวิธีการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การออกกฎหมายเฉพาะเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่เรียกว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ปัญหาการค้ามนุษย์ยังทวีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง รัฐบาลไทยมีการปรับปรุงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของนโยบาย คือ ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทา

งานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริงและกวาดขันการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทั้งข้าราชการและพลเรือนอย่างเด็ดขาด

สถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งรัฐบาลไทยยืนยันเจตนาความมุ่งมั่นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินการต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่า รัฐบาลไทยมุ่งดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินคดี รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ 2) การคุ้มครอง ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและ โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลยังคงจัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ และ 3) การป้องกัน รัฐบาลคงความพยายามป้องกันการการค้ามนุษย์ จัดโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

ผลกระทบต่อรัฐบาลไทย ในภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้ง นอกจากนี้ ส่งผลกระทบต่อภาพจน์ของประเทศไทยในเวทีโลกและอาจมีผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุน และการระงับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งอาจถูกสหรัฐฯ คัดค้านไม่ให้ได้รับการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและปัญหา

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สรุปได้ว่า

นโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559 ประเทศไทยได้ลงนามในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์เฉพาะสตรีและเด็ก เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 มีความร่วมมือระดับรัฐมนตรีระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (กัมพูชา จีนพม่า เวียดนามและไทย) ตลอดจนมีการ

บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน (Prevention) 2) ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ 4) ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน 5) ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล กลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แบ่งเป็น 2 ระดับ มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ส่วนการติดตามและประเมินผล เป็นระยะแบ่งเป็น 1 ปี 3 ปี และ 6 ปี มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการบริหาร การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วน

8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามที่ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ได้ประกาศแผนปราบปรามการค้ามนุษย์ของกระทรวงมหาดไทยปี 2559 ภายใต้ 8 มาตรการสำคัญ (พระราชกฤษฎีกา, 2559) ประกอบด้วย 1) การป้องกัน 2) การสกัดกั้น 3) การปราบปราม 4) การเพิ่มประสิทธิภาพ การเข้าถึงเครือข่ายในพื้นที่ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร 6) การช่วยเหลือเหยื่อและผู้เสียหาย 7) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบบูรณาการและ 8) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนทั้งด้านการป้องกันการดำเนินคดี และการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกำหนดนโยบายการขับเคลื่อนแผนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยสนับสนุนให้จังหวัด อำเภอ ปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เข้มงวดกวัดขั่น ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาล

ผลงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในปีพ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา ดังนี้

1. มีการ ออกกฎหมาย/แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามและลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ให้มีความชัดเจนและเพิ่มโทษปรับให้สูงขึ้น
2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี ชั้นพนักงานสอบสวนดำเนินคดีเพิ่มขึ้น
3. การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ในปี 2556 – ปัจจุบัน ได้มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น
4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นลำดับต้นของประเทศ จำนวนมากถึง 3,208 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดิม

5. การพัฒนาระบบการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยปรับปรุงบริการให้ได้ตามมาตรฐานสากล

ซึ่งรัฐบาลไทยไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ำมนุษย์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ (1) ด้านนโยบาย (Policy) (2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) (3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) (4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ (5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) รวมทั้งแผนการดำเนินงานในอนาคต รัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า รัฐบาลไทยพยายามแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขโดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกัน เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ คือ การจับกุม การดำเนินคดีและการส่งกลับประเทศต้นทาง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน การค้ามนุษย์ของไทยมีความซับซ้อน มีความเชื่อมโยงกับปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งรัฐบาลปัจจุบัน ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหา จึงปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาลึก “รุก” คือ ให้ความสำคัญต่อการลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ การให้ความคุ้มครองและการปกป้องเหยื่อ และการดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แบบบูรณาการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ระดับนโยบายตามยุทธศาสตร์ 5Ps ดังนี้

1.1 ด้านนโยบาย (Policy) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดนโยบายให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศเป็นวาระแห่งชาติก็ตาม รวมถึงการดำเนินการตามนโยบาย 5Ps แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหา เนื่องจากยังขาดนโยบายในภาพที่ชัดเจน ภาระหน้าที่มีการทับซ้อนกันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และไม่มีผู้รับผิดชอบที่เจน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ไม่มีหน่วยงานใดลงไปปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง เกิดการโยนงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานล่าช้า

ดังนั้น รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึง การแต่งตั้งให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อลดการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยตรง มีความรับผิดชอบโดยตรง สามารถปฏิบัติงานได้ทันเวลาที่ รวมถึงสามารถติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานได้ จะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รวมถึงมีการส่งเสริมบูรณาการของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการทางกฎหมาย มีคุณภาพและความรวดเร็วยิ่งขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น รัฐบาลควรดำเนินการอย่างเร่งด่วน ในการมุ่งแก้ไขปัญหาเชิงรุก ควรสร้างความตระหนักและการรับรู้ของการเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยการบูรณาการการดำเนินการในทุกมิติเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ และลดความเสี่ยงก่อนที่จะเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ มุ่งเน้นการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้อย่างจริงจังรัฐบาลต้องผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.3 ด้านการคุ้มครอง (Protection) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย และให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรการที่กำหนด แต่ก็ไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้เสียหายได้ทั้งหมด

ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งดำเนินการส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจร ในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางการค้ามนุษย์ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ

1.4 ด้านการป้องกัน (Prevention) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีจุดมุ่งหมายหลักให้ประชาชนตระหนัก และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งให้ครอบครัว

และชุมชนเอาใจใส่การดูแลบุตรหลาน แต่ก็ยังไม่สามารถเป็นแนวทางการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งสร้างและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกัน สร้างความตระหนักและให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลาน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ ลักษณะการกระทำความผิด โทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงการช่วยเหลือและการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างทั่วถึง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

1.5 ด้านความร่วมมือ (Partnership) ถึงแม้ว่ารัฐบาล โดยกระทรวงการต่างประเทศมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยในต่างประเทศ ผ่านการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลทั่วโลก มีส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบาย โดยคณะกรรมการระดับชาติ และการดำเนินความร่วมมือในประเด็นการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ปัญหาและป้องกันปราบปรามอย่างเป็นระบบและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งต้องมีระบบประเมิน ติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

รัฐบาลไทยมุ่งดำเนินการใน 3 ด้าน คือ

2.1 การดำเนินคดี รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ

2.2 การคุ้มครอง ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและ โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลยังคงจัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์

2.3 การป้องกัน รัฐบาลคงความพยายามป้องกันการค้ามนุษย์ จัดโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ 5) ด้านความร่วมมือ (Partnership)

ซึ่งรัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อให้สามารถพัฒนาและปรับระดับจาก Tier 2 ไปสู่ Tier 1 โดยทำการศึกษาการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ จากประเทศที่อยู่ในระดับ Tier 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนในระยะยาวเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานของ The Trafficking Victims Protection Act of 2000 และได้รับการยกระดับเป็น Tier 1 ในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กระทรวงการต่างประเทศ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2551.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554-2559). กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553.

ก่องเพชร กุลสุจริต. คู่มือแนะนำการปฏิบัติด้านจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์: มาตรฐานจริยธรรมสำหรับการวิจัยและการดำเนินงานโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์. กรุงเทพฯ : โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์, 2552.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. ศัพท์สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2555.

ศรีสวัสดิ์ เลอวงศ์รัตน์. การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ซี แอนด์ เอส, 2549.

ประสงค์ มหาดีตระกูล. การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์. กรุงเทพฯ : ศาลฎีกา, 2552.

สมชาย กษิติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

สำนักนายกรัฐมนตรี. การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่สำคัญของประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558.

วารสาร หนังสือพิมพ์

สุนทร เอกพันธ์, นิตี ผดุงชัย และไฉไล สิกศิริพงศ์. “ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาตำรวจภูธร จังหวัดอุบลราชธานี”. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 3 (1), 2556. หน้า 79-85.

เอกสารวิจัย

แคทราย จันทราภา. “มาตรการทางกฎหมายของอาเซียนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, สำนักวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2558.

จุมพล พันธุ์สัมฤทธิ์. “มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.

ชวลิต แสงไพฑูริ. “แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.

บุญฤทธิ์ แสนโท. “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.

ปฐมมา นีรมร. “การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบไทยและสหรัฐอเมริกา”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558.

วิลาวัลย์ ลิ้มปนะวรรณกุล. “กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกิดตระการ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการต่างประเทศ. “ทำที่ประเทศไทยต่อการประกาศผลการจัดอันดับประเทศไทยใน TIP Report 2016”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/main/th/media-center/14/68089-ทำที่ประเทศไทยต่อการประกาศผลการจัดอันดับประเทศไทย.html>, 2560.

กองการสังคม กรมองค์การระหว่างประเทศ. “การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9894-การค้ามนุษย์.html>, 2559.

ประชาชาติธุรกิจ. “8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผน มท.แก้ค้ามนุษย์ ปี 59”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1453699971, 2560.

สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย. “รายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2016-traffic-king-persons-report-thailand-th/>, 2560.

สรายุทธ ยหะกร. “การค้ามนุษย์ในประเทศไทย (Human trafficking in Thailand)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://e-jodil.stou.ac.th> ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 หน้า 106-118., 2560.

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. “สถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://nwnet.prd.go.th/centerweb/news/NewsDetail?NT01_NewsID=WNPOL5906300020006, 2560.

สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ : วาระแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.parliament.go.th/library>, 2560.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตำรวจตรี พิระพงษ์ วงษ์สมาน
วัน เดือน ปี เกิด	11 กันยายน 2506
การศึกษา	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 38 มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2539 บดส. รุ่น 30 วิทยาลัยการตำรวจ พ.ศ. 2552
ประวัติการทำงาน	1 ก.พ.2528 บรรจ รong สวส.สน.ปทุมวัน 1 ม.ค.2529 รong สว.จร.สน.ยานนาวา 16 ม.ค.2533 รong สว.สส.สน.ยานนาวา 16 เม.ย.2535 ผู้ช่วย นว. ผบช.ก. (พล.ต.ท.ธนู หอมหวล) 16 ก.พ.2537 สว.ส.ทล.3 กก.7 (หาดใหญ่) ทล. 1 ก.พ.2538 สวส.สน.บางพลัด 16 ต.ค.2538 สว.สส.สน.ดอนเมือง 1 เม.ย.2541 พงส.(สบ 2) สภ.อ.นครชัยศรี จว.นครปฐม 2 ก.ค.2542 รong ผกก.(หน.) สภ.อ.กุยบุรี จว.ประจวบคีรีขันธ์ 16 พ.ย.2543 รong ผกก.(สส.) สน.ประชาชื่น 16 มี.ค.2546 รong ผกก.สส.ภ.1 18 ธ.ค.2546 ผกก.สส.ภ.1 30 มี.ย.2548 ผกก.ปพ.ศสส.ภ.1 1 ธ.ค.2548 ผกก.กลุ่มงานสืบสวน ศสส.ภ.1 1 พ.ย.2549 ผกก.กลุ่มงานสืบสวน ศส.บช.น. 5 มี.ค.2551 รong ผบก.ประจำ สง.ผบ.ตร.(รอง หน.ฝอ.รอง จตช.(สบ 9)) 15 พ.ค.2551 ปฏิบัติราชการ รong ผบก.น.2 7 ก.ย.2552 รong ผบก.สส.บช.น. 10 ก.พ.2554 รong ผบก น.2 1 ต.ค.2556 ผบก.ภ.จว.ศรีสะเกษ 1 ต.ค.2557 ผบก.สส.ภ.4
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผบก.ภ.จว.อุตรธานี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี พิระพงศ์ วงษ์สมาน หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยมีการปรับปรุงนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้ The Trafficking Victims Protection Act of 2000 ในปี พ.ศ. 2543 มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์ ลงโทษผู้เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์และการปกป้องสิทธิของเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งในกฎหมายนี้มีการเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิดและปกป้องสิทธิสตรีและเด็กที่ถูกล่วงละเมิดสิทธิและได้กำหนดให้ประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน หรือประเทศปลายทางของการค้ามนุษย์ต้องดำเนินการเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของมาตรการที่ประเทศต่างๆ ต้องดำเนินการไว้ด้วย ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้จัดลำดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ไว้ 3 ระดับ (Tiers) คือ Tier 1 ประเทศที่ทำตามมาตรฐาน Tier 2 ประเทศยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำได้อย่างเต็มที่ แต่กำลังพยายามอย่างมากเพื่อให้ไปในทิศทางนั้น และ Tier 3 ประเทศที่ไม่มีมาตรการและการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานมอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของนโยบาย คือ ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ทุก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริงและกวาดชันการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทั้งข้าราชการและพลเรือนอย่างเด็ดขาด

จากวาระแห่งชาติในการป้องกันปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2558 จะเห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยอย่างจริงจัง ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาศานการณั ปัญหา อุปสรรค รวมถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศานการณัของการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาศานการณัการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนกับการค้ำมนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย นโยบายเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย สหประชาชาติกับการค้ำมนุษย์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพิ่มกระบวนการการค้ำมนุษย์ การเคลื่อนย้าย แรงจูงใจ กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย สภาพความเป็นอยู่ และสถิติ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาเฉพาะกรณีการค้ำมนุษย์เป็นภาพรวมทั้งประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ และนโยบายของหน่วยงานต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาหลัก 2 วิธี ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทาง มาตรการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารภายในห้องสมุดของสภาวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น รวมถึงข้อมูลจาก website ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

1.2.1	นายวิชาญ ม่วงใหม่	แรงงานจังหวัดปัตตานี
1.2.2	นางทิพวรรณ กลิ่นแก้ว	แรงงานจังหวัดขอนแก่น
1.2.3	นายคณศ พรตระกูลพัฒน์	แรงงานจังหวัดมหาสารคาม
1.2.4	นางนภสร ทุงสุกใส	แรงงานจังหวัดจันทบุรี
1.2.5	พ.ต.อ.ชวิศ ศรีจันทร์	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด

อุดรธานี

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยได้ ทำการศึกษาสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางและ นโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ในด้านเนื้อหาจากการศึกษา พบว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ยังทวีความรุนแรงและมีความ สลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและการลงทุน จากต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้หลายประเทศตระหนัก และให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มากขึ้นเช่นกัน โดยจัดประชุมหาแนวทางแก้ไข ปัญหาทั้งในระดับประเทศ ระดับทวีภาคี และระดับภูมิภาค สำหรับประเทศไทย ได้จัดประชุมเพื่อ หาแนวทางในการป้องกันปราบปรามมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยมีการปรับปรุง นโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไข ปัญหาในมิติต่างๆ รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้กำหนดให้เป็นวาระ แห่งชาติ และมีเป้าหมายหลักเพื่อผลักดันให้เกิดกลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการด้านการ ประสานงานกลาง การบริหารและการประสานงานข้อมูลระหว่างหน่วยงานจากส่วนราชการทุก ภาคส่วน การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดนโยบายให้การค้ามนุษย์เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันปราบปรามและ แก้ไขอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้า มนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย นโยบายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ใน ประเทศไทย แนวความคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ผลการ ศึกษาวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ศึกษาสถานการณ์ของการค้า มนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 สถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

สถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์ การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุก

มิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการป้องกัน (Prevention) และ 5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งรัฐบาลไทยยืนยันเจตนารมณ์และความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 การดำเนินการของฝ่ายไทยต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การดำเนินการต่อสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่า รัฐบาลไทยมุ่งดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินคดี รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ 2) การคุ้มครอง ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, especially women and children – ACTIP) โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลยังคงจัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2548 กำหนดให้เหยื่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เป็นบุคคลไร้สัญชาติอาจได้รับสถานะผู้พักอาศัยถาวรเป็นกรณีไป และ 3) การป้องกัน รัฐบาลเพิ่มความพยายามป้องกันการการค้ามนุษย์ โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสำหรับบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและดำเนินการความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ อีกทั้งจัดโครงการรณรงค์ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และเอกสารแจกจ่าย เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบบางส่วนในการคัดกรองเหยื่อการค้ามนุษย์และปรับปรุงสภาพการทำงาน ป้องกันการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศเด็ก รัฐบาลตั้งคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children – TICAC) เพื่อปราบปรามการค้าประเวณีและการแสวงประโยชน์จากเด็กโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง รัฐบาลดำเนินความพยายามลดความต้องการแรงงานบังคับใช้

1.3 สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยในมุมมองของสหรัฐอเมริกา

ประเทศไทยถูกจัดกลุ่มให้อยู่ในกลุ่ม Tier 2 อยู่ในกลุ่มประเทศที่ต้องจับตามอง โดยเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ ทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เหยื่อการค้ามนุษย์ชาวไทยและแรงงานต่างชาติ บางส่วนของแรงงานถูกบังคับ ชู้เงินหรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์

บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ หรือการค้ำมนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนหนึ่งถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง โรงงานต่างๆ ภาคการเกษตรและงานรับใช้ตามบ้าน รวมถึงถูกบังคับให้ขอทานตามถนน แรงงานอพยพที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อาจถูกส่งกลับประเทศโดยขาดการคัดกรองที่มีประสิทธิผลในการหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ำมนุษย์ การค้ำมนุษย์เพื่อบังคับค้าประเวณียังคงเป็นปัญหาสำคัญในอุตสาหกรรมธุรกิจทางเพศที่กว้างขวาง ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากไทย ลาว เขมร เวียดนามและพม่าตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี ในไทย ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านสำหรับเหยื่อค้ำมนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังกลาเทศ อินเดียและพม่า ซึ่งตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศหรือเป็นแรงงานบังคับใช้ในประเทศที่สาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก ชาวไทยตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ถูกบังคับใช้แรงงานหรือทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยและในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศในอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชียและตะวันออกกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา และบุคคลไร้สัญชาติในไทยเผชิญการกระทำมิชอบหลายอย่างที่อาจบ่งชี้ว่าพวกเขาเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย พม่า ลาวและเขมรตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารโอเคะ ห้องในโรงแรมและบ้านพักส่วนบุคคล องค์การนอกภาครัฐภายในประเทศรายงานว่า มีการใช้สื่อสังคมในการแสวงหาเด็กเพื่อการค้ำมนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ เด็กชาวไทย กัมพูชาและพม่าถูกบิดามารดาหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ขอทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง มีรายงานว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม

รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ในการจัดปัญหาการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้พยายามอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 ปัญหาที่สำคัญที่กระทบต่อรัฐบาลไทย

ผลกระทบต่อรัฐบาลไทย ในภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมอาหารแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้งค่อนข้างมาก เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลักของสินค้าประเภทกุ้งและปลาหูฉลามของประเทศไทย นอกจากนี้ ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของประเทศไทยในเวทีโลกและอาจมีผลกระทบต่อแนวโน้มการลงทุน และการระงับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งอาจถูกสหรัฐฯ คัดค้านไม่ให้ได้รับการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และ

ธนาคารโลก เป็นต้น และยังมีส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและปัญหาสังคม เนื่องจากประเทศไทยถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ เป็นทางผ่านของการค้ามนุษย์ และเป็นประเทศที่มีการค้ามนุษย์

2. ผลการวิจัยต่อบัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ศึกษาแนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 นโยบายการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย

แนวทางและนโยบายการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย พบว่านโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2554-2559 ประเทศไทยได้ลงนามในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์เฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to prevent Suppress and punish trafficking in Persons Especially Woman and children) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 มีความร่วมมือระดับรัฐมนตรีระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (กัมพูชา จีนพม่า เวียดนามและไทย) ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

สถานการณ์การค้ามนุษย์และแนวโน้มประเทศไทยมีสถานะความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในฐานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง รูปแบบการค้ามนุษย์พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยให้ความสำคัญและมีการจัดทำบันทึกตกลงระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (กัมพูชา จีน พม่า เวียดนามและไทย) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเรื่องการค้ามนุษย์ป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติกับเรื่องการค้ามนุษย์ที่มีความใกล้เคียงเป็นความเสี่ยงที่ผู้เสียหายเต็มใจและไม่มีทางเลือก

2.2 ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกัน (Prevention) 2) ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ 4) ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน 5) ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล กลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แบ่งเป็น 2 ระดับ มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ส่วนการติดตาม

และประเมินผล เป็นระยะแบ่งเป็น 1 ปี 3 ปี และ 6 ปี มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการบริหาร การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วน

2.3 8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

8 มาตรการ 5 ภารกิจ แผนแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตามที่ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ได้ประกาศแผนปราบปรามการค้ามนุษย์ของกระทรวงมหาดไทย ปี 2559 ภายใต้อ 8 มาตรการสำคัญ (พระราชกฤษฎีกา, 2559) ประกอบด้วย 1) การป้องกัน 2) การสกัดกั้น 3) การปราบปราม 4) การเพิ่มประสิทธิภาพ การเข้าถึงเครือข่ายในพื้นที่ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร 6) การช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย 7) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบบูรณาการและ 8) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบการทำงานที่ชัดเจนทั้งด้านการป้องกันการดำเนินคดี และการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนแผนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยสนับสนุนให้จังหวัด อำเภอ ปฏิบัติ ภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เข้มงวดกวัดจั้น ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบใน พื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า รัฐบาลไทยพยายามแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขโดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกัน เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ คือ การจับกุม การดำเนินคดีและการส่งกลับประเทศต้นทาง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน การค้ามนุษย์ของไทยมีความซับซ้อน มีความเชื่อมโยงกับปัญหา ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งรัฐบาลปัจจุบัน ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหา จึงปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเชิง “รุก” คือ ให้ความสำคัญต่อการลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ การให้ความคุ้มครองและการ ปกป้องเหยื่อ และการดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แบบบูรณาการ รัฐบาลไทยมุ่ง ดำเนินการใน 3 ด้าน คือ

1) การดำเนินคดี รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการบังคับใช้กฎหมายการ ต่อต้านการค้ามนุษย์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระบุห้ามการค้า มนุษย์ทุกรูปแบบ

2) การคุ้มครอง ประเทศไทยลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและ โดยรัฐบาลทำการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ รัฐบาลยังคง จัดบริการเชิงคุ้มครองสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์

3) การป้องกัน รัฐบาลคงความพยายามป้องกันการค้ามนุษย์ จัดโครงการรณรงค์เพื่อ สร้างความตระหนักแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับอันตรายของการค้ามนุษย์ รัฐบาลจัดตั้งศูนย์ บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินการต่อต้าน การค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติตามยุทธศาสตร์ 5Ps ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย (Policy) 2) ด้านการ ดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) 3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) 4) ด้านการ ป้องกัน (Prevention) และ 5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งรัฐบาล ไทยยืนยันเจตนารมณ์และ ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและศักยภาพใน การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการต่อต้านการค้า มนุษย์ ตามยุทธศาสตร์ 5Ps ดังนี้

1) ด้านนโยบาย (Policy) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนด นโยบายให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศเป็นวาระแห่งชาติก็ตาม รวมถึงการดำเนินการตาม นโยบาย 5Ps แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหา เนื่องจากยังขาดนโยบายในภาพที่ชัดเจน ภาระหน้าที่มีการทับ ซ้อนกันในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และไม่มีผู้รับผิดชอบที่เจน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ไม่มีหน่วยงานใดลงไปปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง เกิดการโยนงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานล่าช้า

ดังนั้น รัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึง การแต่งตั้งให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อลดการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยตรง มีความรับผิดชอบโดยตรง สามารถปฏิบัติงานได้ทันที่รวมทั้ง รวมถึงสามารถติดตาม ประเมินผล การ ปฏิบัติงานได้ จะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมี การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รวมถึงมีการส่งเสริมบูรณา การของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะ หน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการทางกฎหมาย มีคุณภาพและ

ความรวดเร็วยิ่งขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น รัฐบาลควรดำเนินการอย่างเร่งด่วน ในการมุ่งแก้ไขปัญหาเชิงรุก ควรสร้าง ความตระหนักและการรับรู้ของการเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อลดความเสี่ยงของ การตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ โดยการบูรณาการการดำเนินการในทุกมิติเพื่อแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์และ ลดความเสี่ยงก่อนที่จะเกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ มุ่งเน้นการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้จริงจังก รัฐบาลต้องผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ำมนุษย์ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ค้ำมนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์

3) ด้านการคุ้มครอง (Protection) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการออกกฎหมายและมาตรการ ต่างๆ ออกมาเพื่อให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย และให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรการที่ กำหนด แต่ก็ไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้เสียหายได้ทั้งหมด

ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งดำเนินการส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจร ในพื้นที่ที่ เป็นเส้นทางค้ำมนุษย์ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการ คุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชน ของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ

4) ด้านการป้องกัน (Prevention) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีจุดมุ่งหมายหลักให้ประชาชน ตระหนัก และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ำมนุษย์ รวมทั้งให้ครอบครัวและชุมชน เอาใจใส่การดูแลบุตรหลาน แต่ก็ยังไม่สามารถเป็นแนวทางการป้องกันปัญหาการค้ำมนุษย์ได้อย่าง ยั่งยืน

ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งสร้างและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเคารพและปฏิบัติตาม กฎหมาย เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกัน สร้างความตระหนักและให้ความ ร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ำมนุษย์แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ ในการดูแลบุตรหลาน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ความรู้ ลักษณะการทำความผิด โทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงการช่วยเหลือและการให้ความ คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์อย่างทั่วถึง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็น กลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์

5) ด้านความร่วมมือ (Partnership) ถึงแม้ว่ารัฐบาล โดยกระทรวงการต่างประเทศมี ภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยในต่างประเทศ ผ่านการ ดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลทั่วโลก มีส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบาย

โดยคณะกรรมการระดับชาติ และการดำเนินความร่วมมือในประเด็นการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัญหาการค้า มนุษย์ในประเทศอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ปัญหาและป้องกันปราบปรามอย่างเป็นระบบและ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งต้องมีระบบ ประเมิน ติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาให้เกิด ประสิทธิภาพต่อไป